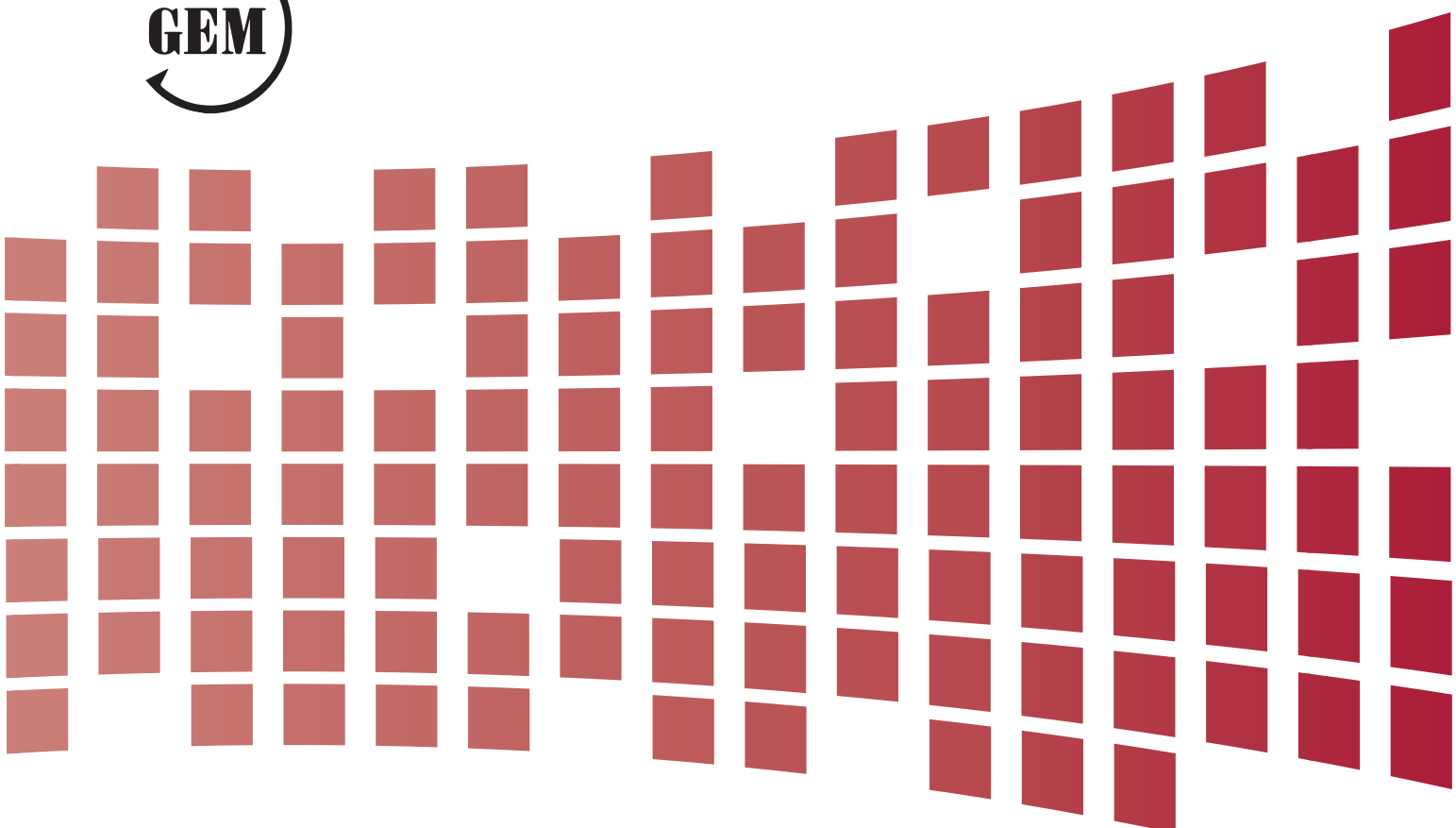

Global Entrepreneurship Monitor

Resum executiu Catalunya 2019-2020

Amb la col·laboració de:

Autors i equip de recerca:

Carlos Guallarte (director GEM Catalunya)
Joan Lluís Capelleras
Marc Fíguls
Enric Genescà
Teresa Obis

Dipòsit Legal: B18150-2020

Les dades utilitzades per a la confecció d'aquest informe són recollides pel Consorci Internacional GEM. La seva anàlisi i interpretació és responsabilitat exclusiva dels autors.

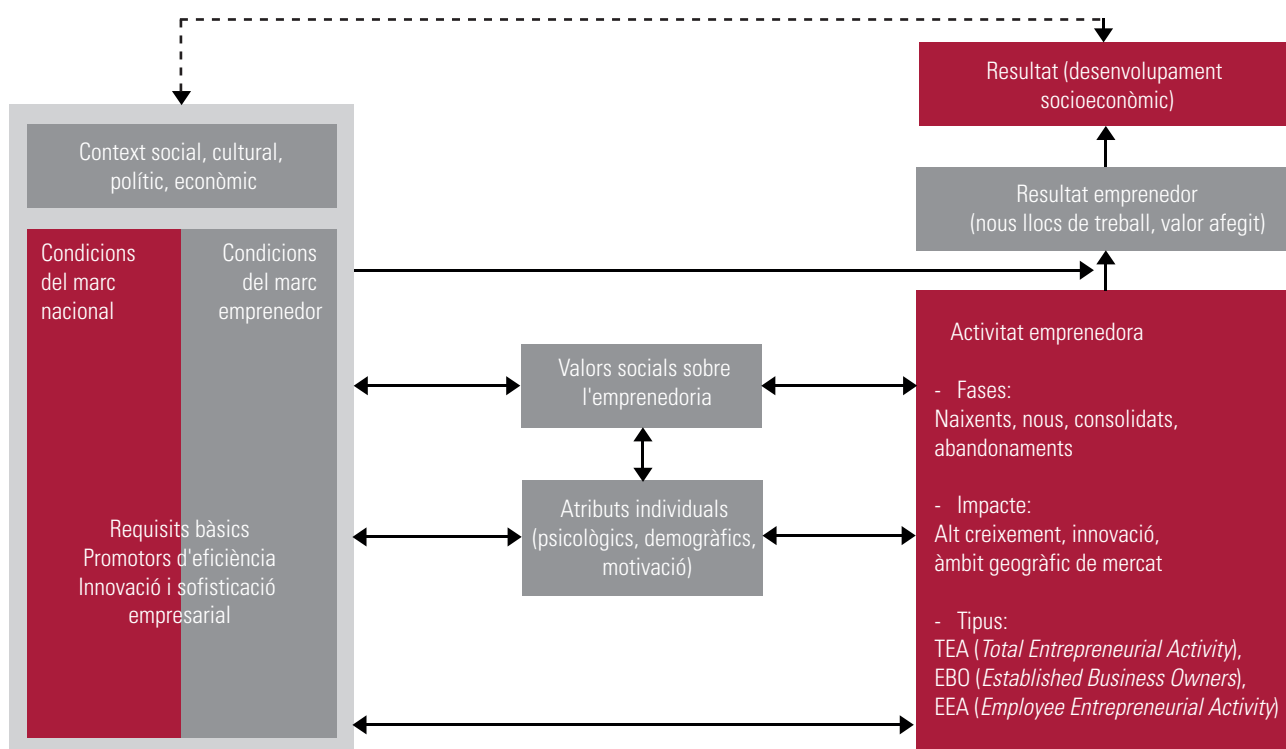
CONTINGUT

1. El projecte GEM Catalunya 2019-20	4
2. Valors, percepcions i aptituds emprenedores de la població catalana	6
3. Activitat i dinàmica emprenedora	9
4. Perfil de l'emprenedor i característiques de l'activitat emprenedora a Catalunya	15
5. Perfil de les persones involucrades en el procés emprenedor	23
6. Entorn emprenedor	26
7. Annexos: quadre de comandament integral	28

1. El projecte GEM Catalunya 2019-20

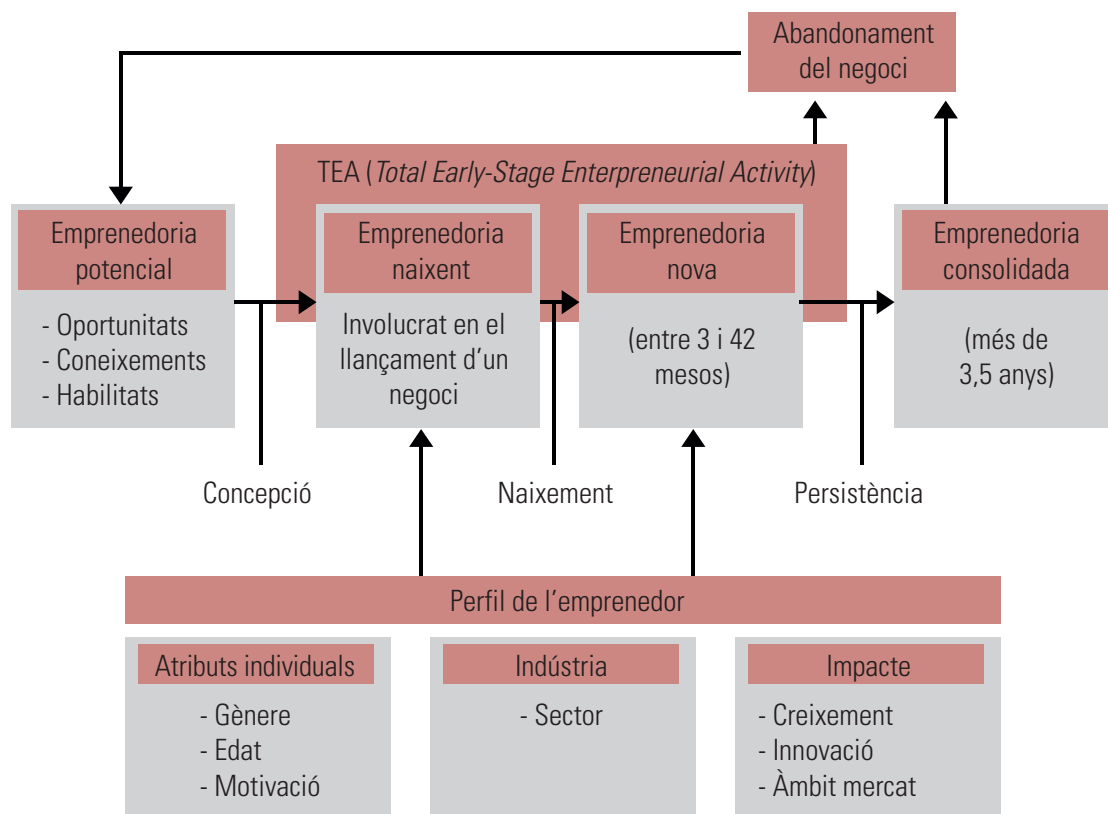
L'informe GEM (*Global Entrepreneurship Monitor*) relatiu a Catalunya 2019-2020 permet analitzar l'activitat emprenedora a Catalunya durant el 2019 i la seva evolució en els últims exercicis. S'estudien d'acord amb el model conceptual (Figura 1), en primer lloc, els valors i les percepcions del conjunt de la població catalana susceptibles d'influir en una part d'aquesta en la seva intenció i decisió de crear una empresa pròpia. Es quantifica, a continuació, la intensitat emprenedora per mitjà de l'anàlisi de la proporció de persones que en els últims anys han creat una empresa (Figura 2). S'analitzen les motivacions que hi han impulsat, el perfil de les persones involucrades en el procés emprenedor i les característiques de les empreses creades. Finalment, s'identifiquen les variables de l'entorn que influeixen positivament o negativament en la intensitat i qualitat de l'emprenedoria a Catalunya. L'informe es basa, d'una banda, en una enquesta a una àmplia mostra de la població adulta catalana, i de l'altra, en una enquesta a experts del sistema emprenedor a Catalunya, així com en dades recopilades de fonts secundàries. A continuació es presenten els principals resultats de l'estudi tant per a Catalunya com per a la província de Barcelona. Aquests resultats es comparen amb els d'Espanya i amb les mitjanes de països d'Europa i del món amb economies d'alts ingressos segons la classificació del World Economic Forum. Així mateix, també es comparen amb els de tots els països enquadrats en aquesta categoria, siguin o no d'Europa, i amb les comunitats autònomes.

Figura 1. Model conceptual GEM

Font: Bosma et al. (2020): *Global Entrepreneurship Monitor 2019/2020. Global Report*.

Figura 2. Fases del procés emprenedor i característiques de l'emprenedor en el projecte GEM

Font: Bosma et al. (2020): *Global Entrepreneurship Monitor. 2019/2020 Global Report*.

2. Valors, percepcions i aptituds emprenedores de la població catalana

La intenció emprenedora depèn en bona part de la valoració de l'emprenedoria que existeix en la societat, així com de les percepcions de la persona sobre les oportunitats en l'entorn i sobre les seves pròpies aptituds per emprendre.

El projecte GEM considera tres factors relatius a la valoració social de l'emprenedoria: si emprendre millora el reconeixement social i l'estatus econòmic, si és una opció professional atractiva i si els mitjans de comunicació difonen notícies positives sobre l'emprenedoria.

Els resultats del GEM a Catalunya l'any 2019 mostren que el percentatge de la població adulta que opina que emprendre atorga estatus social i econòmic és del 58%, el mateix que s'assoleix a la província de Barcelona, així com en el conjunt d'Espanya. Existeix un diferencial amb els països d'alts ingressos de la UE (la mitjana dels quals és del 62%) i amb els països d'alts ingressos a nivell mundial (mitjana del 70%).

En canvi, la percepció que la societat catalana té del fet que iniciar un negoci és una bona opció professional està per sobre de la dels països més avançats. Així, les respostes afirmatives a aquesta pregunta en l'enquesta a la població adulta de 2019 se situen en el 63% a Barcelona i a Catalunya en el seu conjunt, sis punts percentuals per sobre de la mitjana de la UE d'alts ingressos (57%) i tres per sobre dels països d'alts ingressos en general (60%). La mitjana espanyola està al mateix nivell que la de la UE (57%).

Quant a la difusió de notícies positives sobre l'emprenedoria en els mitjans de comunicació, el percentatge de persones adultes a Catalunya que així ho considera el 2019 és del 60%. Aquest percentatge està sis punts per sobre de la mitjana espanyola (54%) i dues per sobre de la mitjana europea (58%), mentre que se situa quatre punts per sota de la mitjana global dels països d'alts ingressos (64%).

Pel que fa a les percepcions i aptituds emprenedores, el projecte GEM considera si es perceben bones oportunitats en l'entorn, si es considera que es disposa de les aptituds per emprendre, si es percep una possible por al fracàs i si existeix un coneixement previ d'altres emprenedors.

Els resultats del GEM indiquen que el percentatge de catalans adults que el 2019 perceben bones oportunitats per emprendre en l'entorn és del 38%, el mateix valor que a Barcelona i superior en dos punts a la mitjana espanyola (36%). En comparació amb la mitjana dels països d'alts ingressos, tant a nivell de la UE com mundial (53%), s'aprecia un clar marge de millora, ja que la mitjana en aquests països és del 53%.

En relació amb les habilitats per emprendre, el 2019 hi ha un 52% de la població adulta catalana que declara que les posseeix, el mateix percentatge que a la UE d'alts ingressos. La mitjana barcelonina i espanyola és del 51%, mentre als països d'alts ingressos assoleix el 55%.

D'altra banda, un 53% de la població adulta catalana manifesta que la por al fracàs és un obstacle per emprendre. Aquest percentatge és similar al de Barcelona (52%) i està per sota de la mitjana espanyola (55%), si bé queda força per sobre de la mitjana de la UE (45%) i dels països d'alts ingressos (43%).

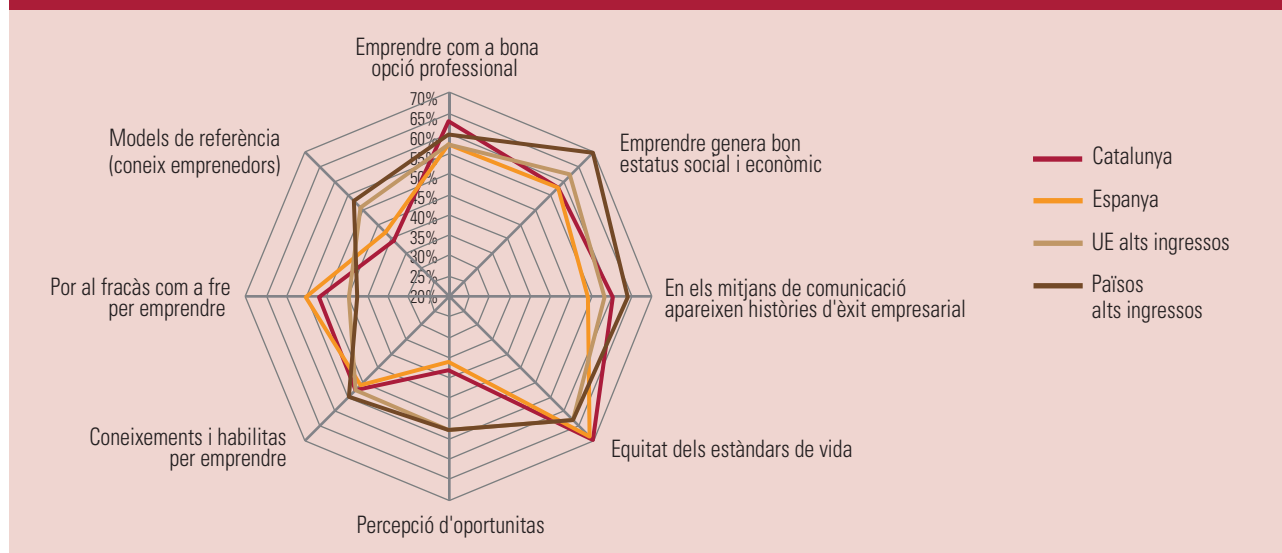
Respecte dels models de referència, un 39% dels enquestats a Catalunya el 2019 declara que té coneixement d'altres emprenedors. Aquest percentatge és similar al d'Espanya (42%) però inferior al que s'assoleix en els estats de la UE i del món d'alts ingressos (51% i 53%, respectivament).

Els factors descrits fins aquí (la valoració social de l'activitat emprenedora i la percepció d'oportunitats i aptituds personals) determinen en bona part l'emprenedoria potencial. Aquesta variable, que es mesura com el percentatge de la població que manifesta la intenció de crear una empresa pròpia en els propers anys, se situa a Catalunya el 2019 en el 7,7% (Gràfic 4), mentre que a la demarcació de Barcelona assoleix el 8,0%. En tots dos casos, hi ha un increment respecte de l'any 2018: 0,9 punts percentuals a Barcelona i 0,2 punts a Catalu-

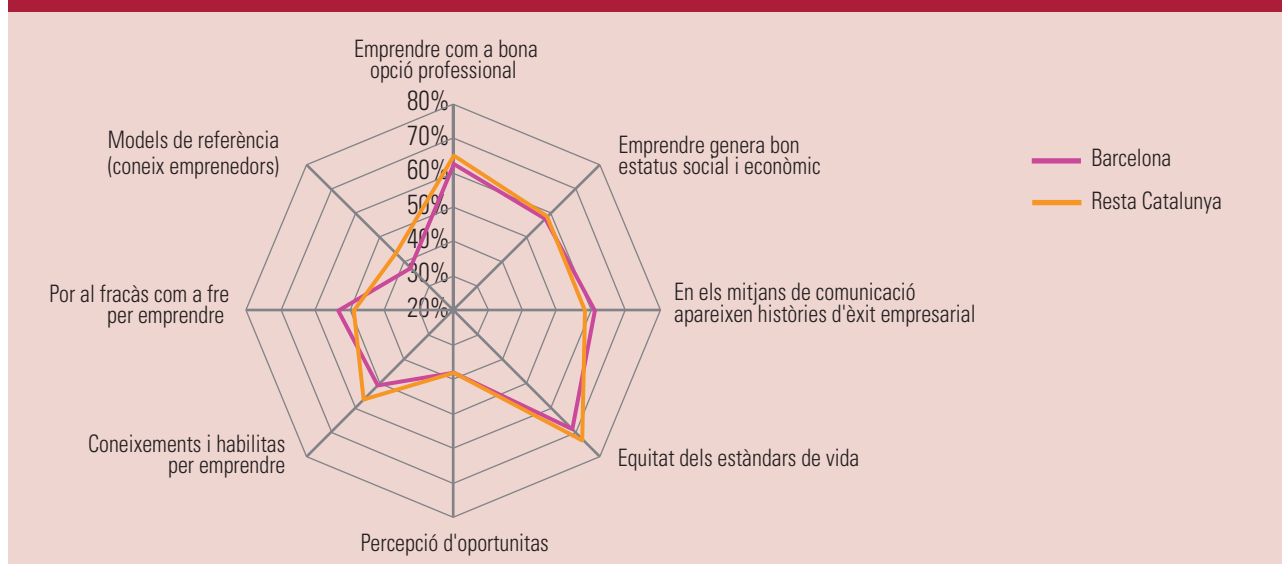
nya. La mitjana espanyola el 2019 és del 8,1%, la qual cosa suposa un augment d'1,3 punts percentuals. En comparació amb els països d'alts ingressos, existeix un clar marge de millora, perquè els nivells assolits a la UE i a nivell mundial el 2019 són 15,9% i 24,4%, respectivament.

Així doncs, els resultats del projecte GEM a Catalunya suggereixen que emprendre es considera una bona opció professional i que en els mitjans de comunicació apareixen històries d'èxit empresarial, amb valors superiors a la mitjana espanyola i dels països de la UE i del món d'alts ingressos. Ara bé, la mitjana catalana queda per sota de la dels països avançats en la percepció que emprendre genera un bon estatus social i econòmic. Un altre aspecte que cal millorar és la percepció d'oportunitats per crear una empresa, ja que encara queda força per sota dels països d'alts ingressos. Aquests dos resultats poden explicar la diferència en la intenció d'emprendre que també existeix respecte d'aquests països. Per això, seria recomanable centrar els esforços de millora en aquests factors a fi d'assolir uns nivells similars als dels països més avançats.

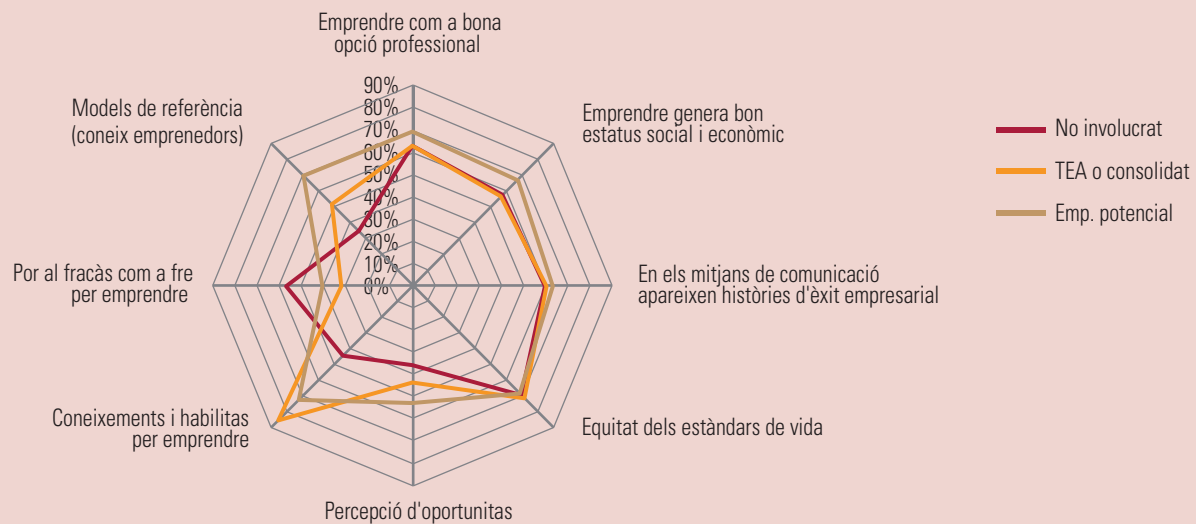
Gràfic 1. Percepcions, valors i aptituds dels catalans respecte d'Espanya, Europa i països GEM d'alts ingressos

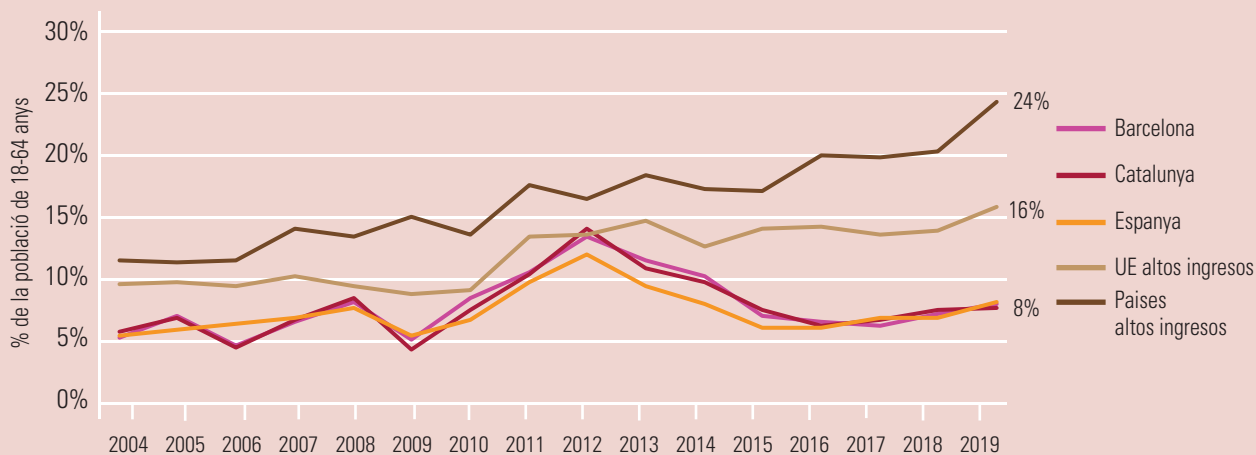
Gràfic 2. Percepcions, valors i aptituds dels barcelonins respecte de les persones de la resta de Catalunya

Gràfic 3. Percepcions, valors i aptituds dels catalans segons que estiguin involucrats o no en qualsevol fase del procés emprendedor

Gràfic 4. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys que espera emprendre en els propers 3 anys (emprenedors potencials)

3. Activitat i dinàmica emprenedora

La materialització de la intenció d'emprendre es mesura en el projecte GEM amb la taxa d'activitat emprenedora (TEA: *Total Entrepreneurial Activity*), que és el percentatge de persones de la població adulta (de 18 a 64 anys) que està posant en marxa una empresa durant l'últim any però que no ha pagat salaris durant més de tres mesos (emprenedors naixents) o que posseeix un negoci que ha pagat salaris durant més de 3 mesos i no més de 42 mesos (emprenedors nous).

La TEA de Catalunya l'any 2019 va assolir el 8,31% (Barcelona, 7,14%; Girona, 7,12%; Lleida, 14,26%, i Tarragona, 14,44%). És a dir, una mica més de vuit persones de cada cent adultes d'entre 18 i 64 anys es trobaven involucrades en negocis en fase inicial que no havien pagat salaris durant més de 42 mesos a mitjan any 2019.

Per a la correcta interpretació de les dades anteriors, especialment de Lleida i Tarragona, cal tenir present que la mostra de l'enquesta és proporcional a la grandària de la població a les quatre províncies catalanes. Suposant un nivell d'indeterminació màxim, $p=q=50\%$, l'error mostral al 95% de confiança és del 2,19% per a Catalunya, 2,55% per a Barcelona, 6,91% per a Girona, 9,18% per a Lleida i 6,76% per a Tarragona. En el cas concret de la TEA, en què l'estimador està comprès entre 7,12 i 14,44%, l'error mostral és, respectivament, 1,21%, 1,31%, 4,72%, 6,42% i 4,75%.

Més de la meitat (57%) d'aquest percentatge estava compost per persones emprenedores que participaven en la propietat i gestió de negocis nous (4,76% de la població adulta), mentre que la resta (43%) estava composta per persones emprenedores que es trobaven tractant de posar en marxa un negoci naixent (3,54%). Per cada 10 persones emprenedores en fase naixent identificades el 2019 hi havia poc més de 13 persones emprenedores propietàries i gestores de negocis nous.

La TEA de Catalunya s'ha incrementat 0,17 punts respecte de la del 2018, augment remarcable en un context espanyol de lleuger descens (-0,24 punts) i que ha estat resultat d'una disminució dels emprenedors naixents (-0,68 punts) i de l'augment dels nous (+0,85 punts).

El resultat és que la TEA catalana és 2,16 punts superior a l'espanyola (6,15%,) i 1,07 inferior a l'europea (9,38%).

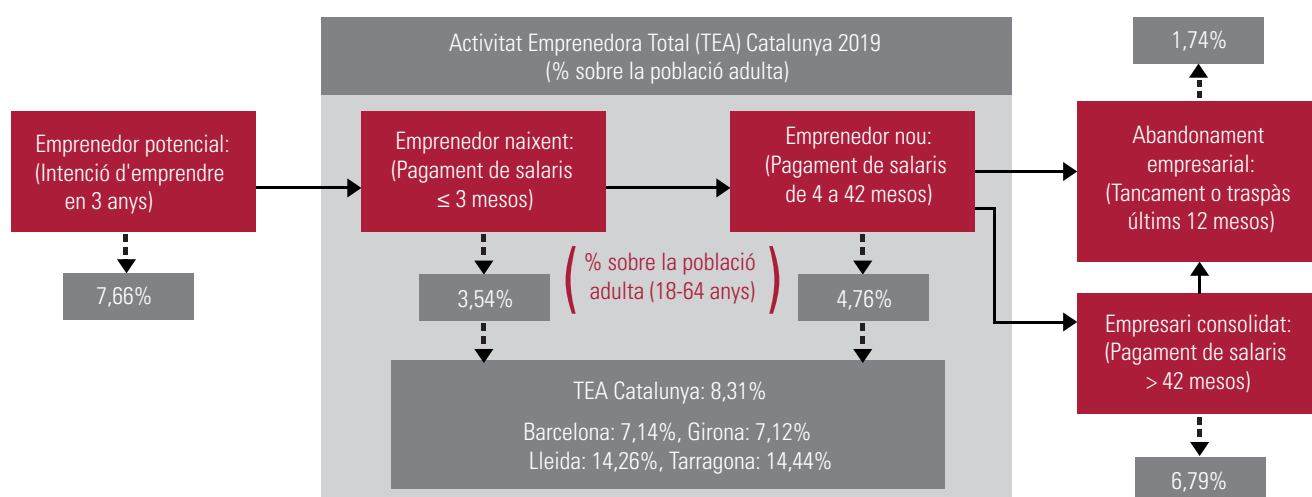
Els emprenedors consolidats (iniciatives empresarials de més de 3,5 anys) representen el 6,79% de la població adulta de Catalunya. Continuen amb un valor superior al d'Espanya (6,31%) i, per segon any consecutiu, el seu valor és inferior al d'Europa (8,01%), quan l'habitual era que Catalunya fos superior en diversos punts.

El percentatge de persones que van abandonar la seva activitat empresarial en els últims 12 mesos (1,74%) ha estat similar al del 2018 (1,67%). Si es compara amb l'indicador TEA o amb la població emprenedora en fase consolidada, aquest percentatge de persones involucrades en abandonaments empresarials és relativament baix, així com quan es compara amb la taxa d'abandonament europea (3,14%). En alguns casos, els negocis van ser venuts o traspassats i van continuar (20%), mentre que en altres casos el tancament va ser definitiu (80%, xifra similar a la d'Espanya, 77%, i superior a la d'Europa, 64%).

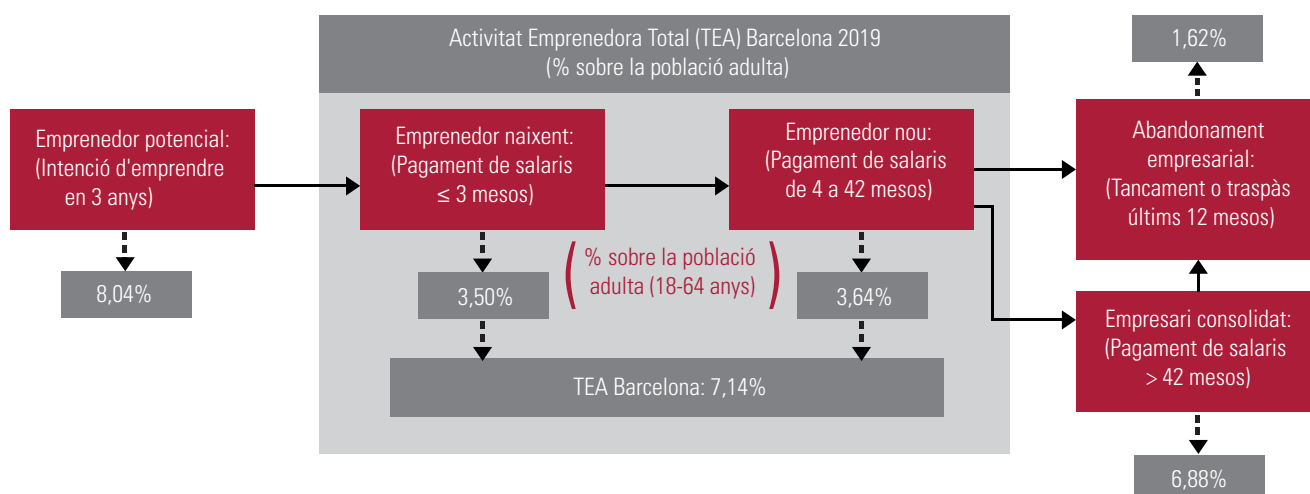
A més dels indicadors anteriors, basats en iniciatives emprenedores independents, GEM també calcula l'intraemprenedoria (EEA: *Entrepreneurial Employee Activity*), és a dir, l'activitat emprenedora que duen a terme alguns empleats a l'interior d'organitzacions existents quan han participat activament en els últims tres anys liderant el desenvolupament de nous productes/serveis, i/o creant noves empreses sota el paraigua del seu ocupador (*spin-offs*, *spin-outs*, *start-ups*).

La taxa d'activitat intraemprenedora a Catalunya ha estat de 2,0%, 0,3 punts més que el 2018 (1,7%). Malgrat que és superior a l'espanyola (1,7%), continua lluny de l'europea (5,2%), encara que s'han reduït les distàncies. L'increment de l'EEA és necessari per créixer orgànicament i continua sent un dels grans reptes pendents de l'economia catalana, per aconseguir empreses de majors dimensions i que operin en sectors en creixement.

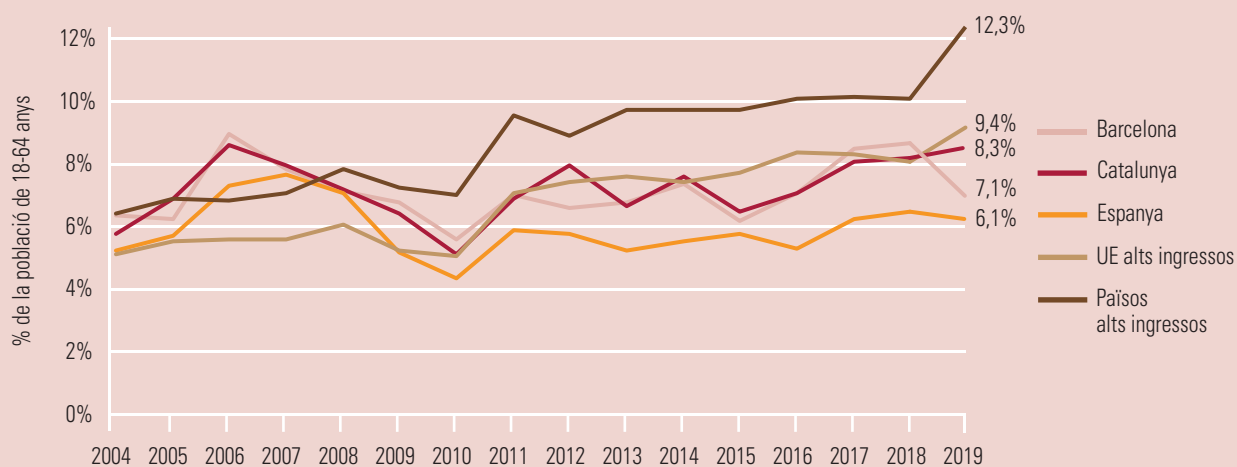
Gràfic 5. El procés emprenedor a Catalunya en el 2019

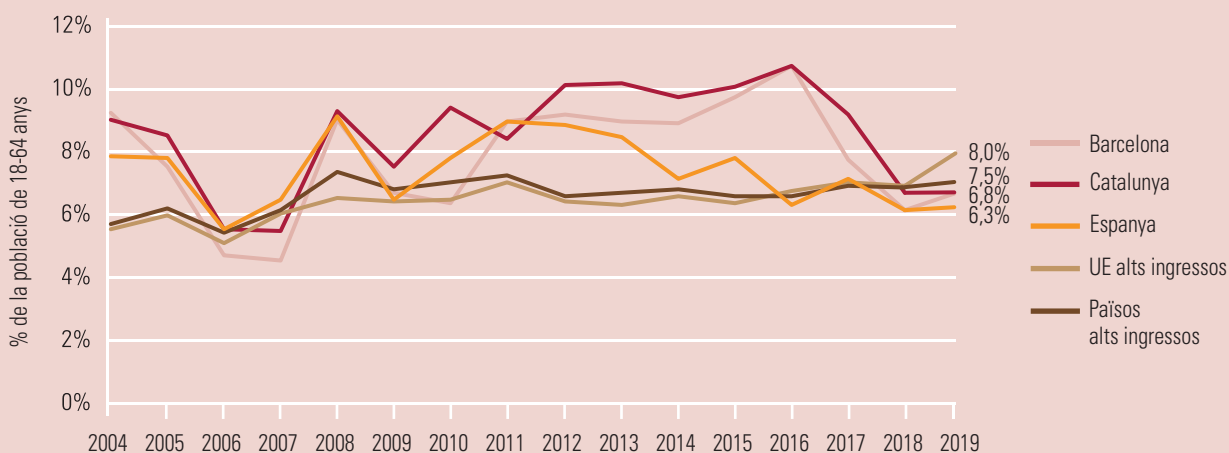
Gràfic 6. El procés emprenedor a Barcelona en el 2019

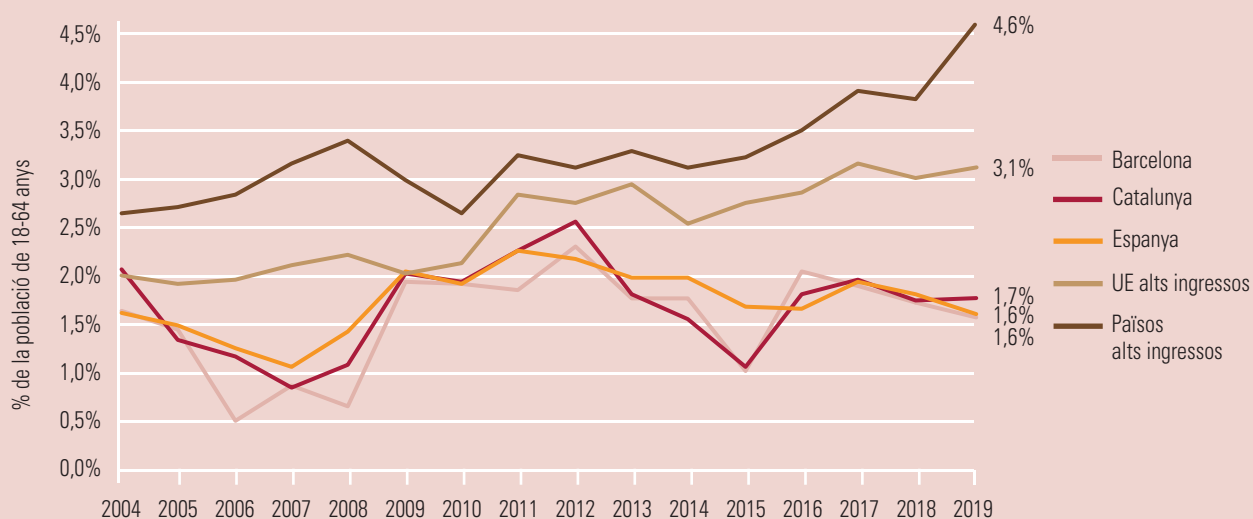
Gràfic 7. Evolució de l'índex TEA i del percentatge de la població de 18-64 anys involucrada en negocis naixents i negocis nous durant el període 2004-2019

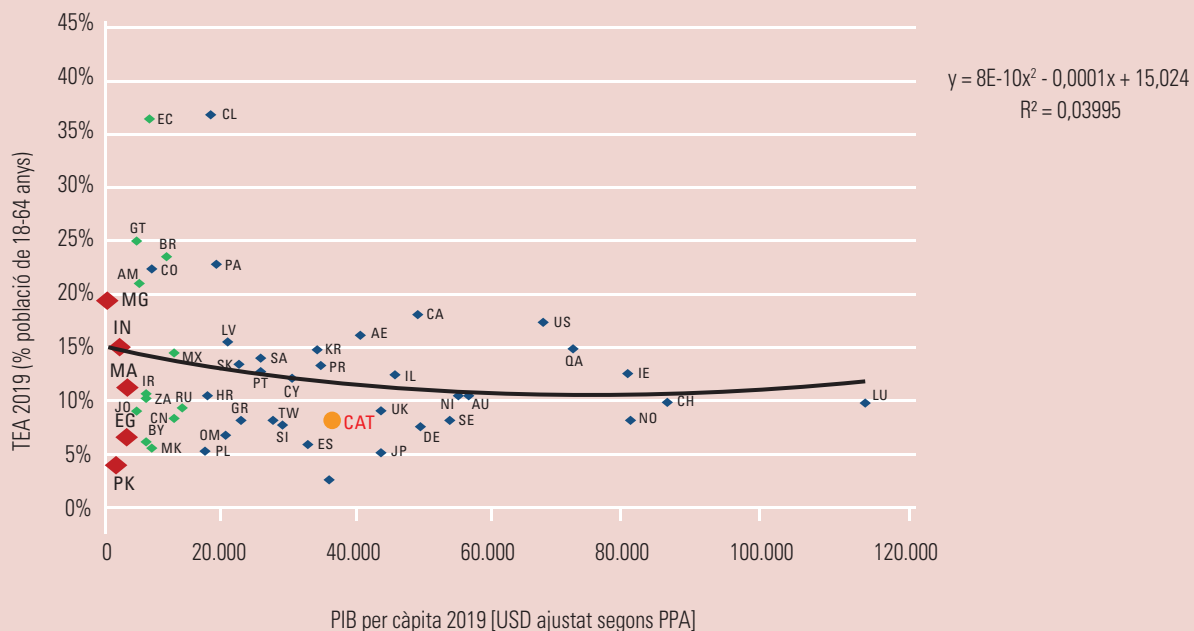
Gràfic 8. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys involucrada en negocis consolidats a Barcelona, a Catalunya, a Espanya, a Europa i als països GEM d'alts ingressos durant el període 2004-2019

Gràfic 9. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys que ha abandonat un negoci en els últims 12 mesos

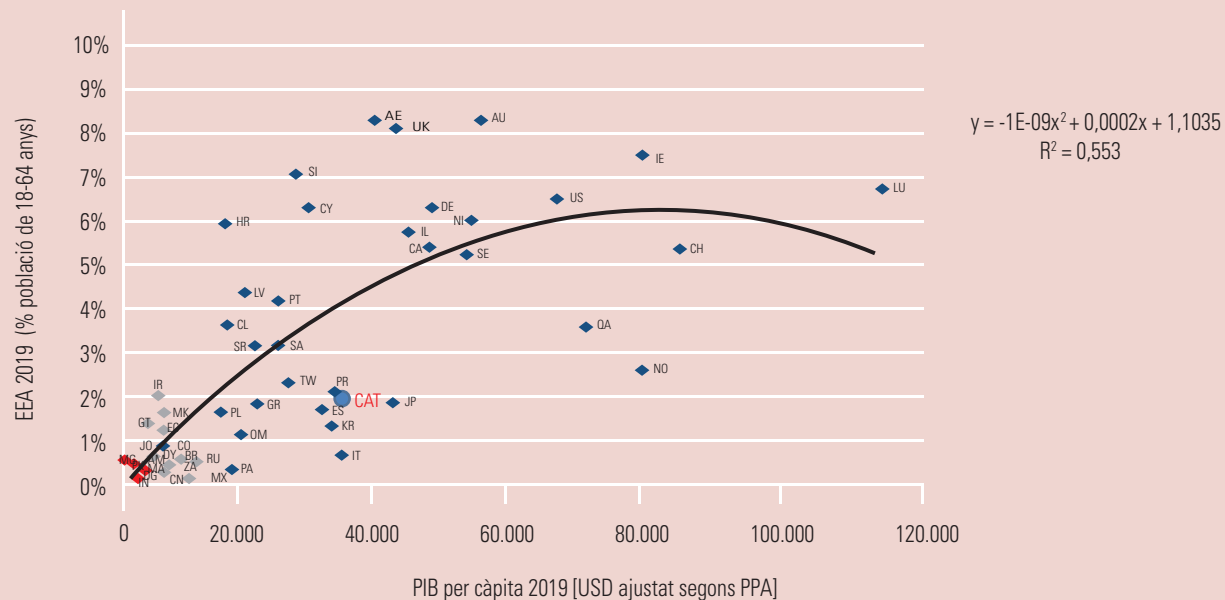

Gràfic 10. Relació entre l'indicador TEA (2019) i el nivell de desenvolupament mesurat en PIB per càpita (2019)

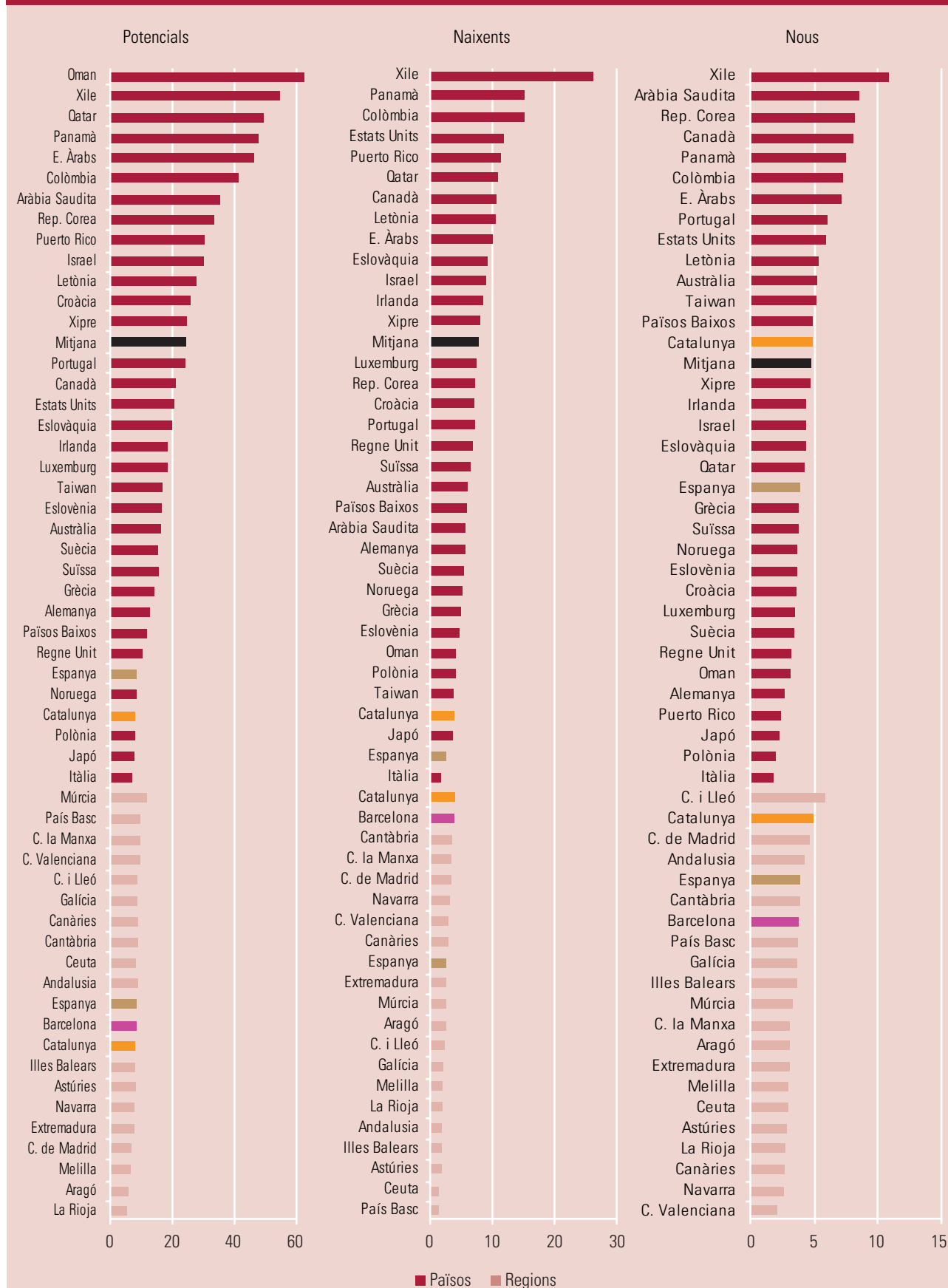
Font: GEM Espanya (APS 2019) i Fons Monetari Internacional (World Economic Outlook October 2019).

Gràfic 11. Relació entre l'indicador EEA (2019) de països i el nivell de desenvolupament mesurat en PIB per càpita (2019)

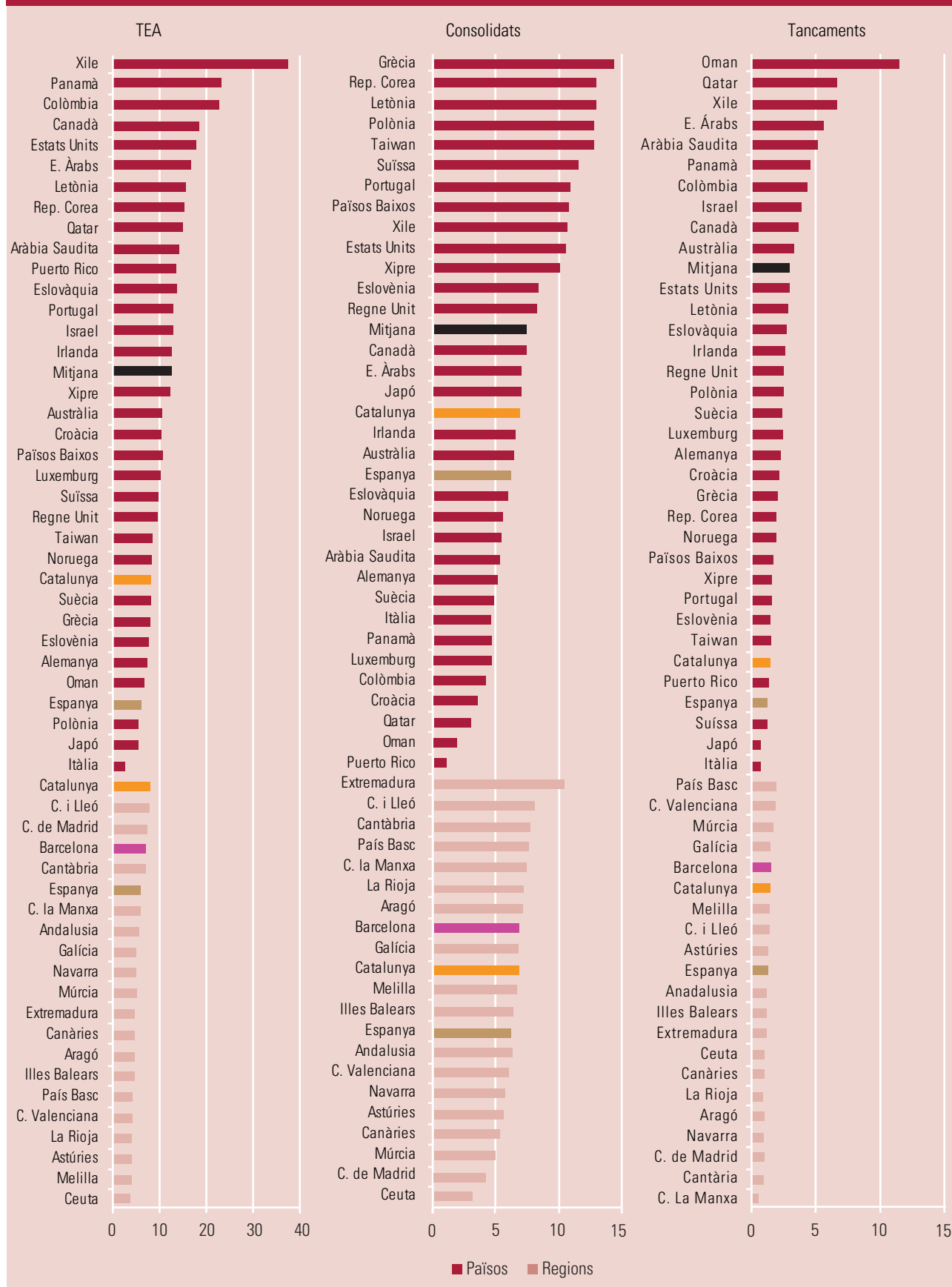

Font: GEM Espanya (APS 2019) i Fons Monetari Internacional (World Economic Outlook October 2019).

Gràfic 12. Posicionament de Catalunya a nivell internacional (comparació amb altres economies d'alts ingressos) i respecte de les comunitats autònomes, en funció del percentatge d'emprenedors potencials, naixents i nous en el 2019

Gràfic 13. Posicionament de Catalunya a escala internacional (comparació amb altres economies d'alts ingressos), i respecte de les comunitats autònomes, en funció del percentatge d'empresadors en fase inicial (TEA) i consolidats, i de les persones involucrades en abandonament d'empreses en el 2016

4. Perfil de l'emprenedor i característiques de l'activitat emprenedora a Catalunya

Els principals factors determinants de les característiques del projecte empresarial, del seu èxit i de la seva qualitat, són la motivació que ha determinat la decisió d'iniciar aquest projecte i el nivell de formació de l'emprenedor.

En el cas de les empreses de creació recent (TEA), tant naixents com noves, hi predominen clarament els motius proactius ("pull") (marcar una diferència en el món o bé crear una gran riquesa) sobre els reactius (es crea l'empresa perquè la feina és escassa). Per contra, en el cas de les empreses consolidades, creades fa més de 3,5 anys, hi predominen els motius reactius ("push"): la creació de l'empresa va ser per guanyar-se la vida perquè la feina era escassa (Gràfic 14).

En el cas dels empresaris recents (TEA) una diferència important i, al nostre parer, rellevant és el pes que com a factor motivacional té als països d'alts ingressos el fet de continuar una tradició familiar: als països de la UE d'alts ingressos aquest motiu té un pes quinze punts superiors al de Catalunya (Gràfic 15). Aquest major pes de la tradició familiar pot redundar en la potenciació de les xarxes relacionals i en la transmissió d'experiències que, en darrer terme, s'haurien de reflectir en la qualitat de l'emprenedoria.

Pel que fa al nivell de formació dels emprenedors en fase inicial (TEA), ens basem en un únic indicador de síntesi: el percentatge d'emprenedors en fase inicial que tenen estudis postsecundaris (Gràfic 16), és a dir, formació professional de segon grau, grau universitari o postgrau (màster). El 2019, tant a Catalunya (42%) com a Espanya (46%) s'ha produït un notable descens (uns 20 punts) respecte del 2018, i en resulten valors inferiors als d'Europa (53%) i països d'alts ingressos (60%), i molt allunyats dels Estats Units (80%).

A més del perfil motivacional dels emprenedors i del seu nivell de formació, també estudiem les característiques de les empreses que han creat. La nostra hipòtesi és que el tipus de motivació i el nivell de formació determinen, en part, la qualitat de l'emprenedoria. A partir d'aquí s'analitzen algunes característiques de les empreses recentment creades que constitueixen indicadors de la seva qualitat.

Pel que fa al sector d'activitat (Gràfic 17), destaca positivament el major pes que tenen a Catalunya els emprenedors en fase inicial dedicats a activitats industrials i a serveis a empreses. A Catalunya la proporció d'emprenedors nous dedicats a serveis a empreses (38,5%) és superior a la d'Espanya (33,6%) i a la mitjana de les economies d'alts ingressos (24,6%); els dedicats a serveis al consumidor (36,4%) són, en termes relatius, inferiors als d'Espanya (41,2%) i països d'alts ingressos (49,8%) i, finalment, el percentatge de noves empreses en activitats transformadores (23,8%, dada molt rellevant i esperançadora) és superior al d'Espanya (20,5%) i a la mitjana dels països d'alts ingressos (21,5%). El 2019 es consolida la tendència iniciada el 2016 d'intensificar la creació d'empreses en sectors que exigeixen una major inversió i compromís i que, en general, tenen més bones perspectives de creixement, productivitat i innovació.

La segona variable estudiada per caracteritzar les noves empreses creades és la seva grandària inicial en termes de nombre de treballadors. Aquesta variable es considera un bon indicador del potencial del nou projecte i, segons alguns autors, en condiona la supervivència i la consolidació. En relació amb la grandària dels nous negocis, el projecte GEM dona informació sobre el nombre de treballadors en el moment de l'entrevista. El 2019 es manté la tendència a l'augment de la dimensió actual de les noves empreses catalanes que es manifesta des de fa uns quants anys (Gràfic 18). Així, les empreses recentment creades sense treballadors passen del 59% el 2017 al 39% el 2019, i les d'1 a 5 treballadors del 34% al 46%. I les de 6 a 19 treballadors del 5% a l'11%. Malgrat que la grandària inicial de les noves empreses continua sent petita de mitjana, la línia de tendència que es dibuixa en els últims anys és clarament positiva.

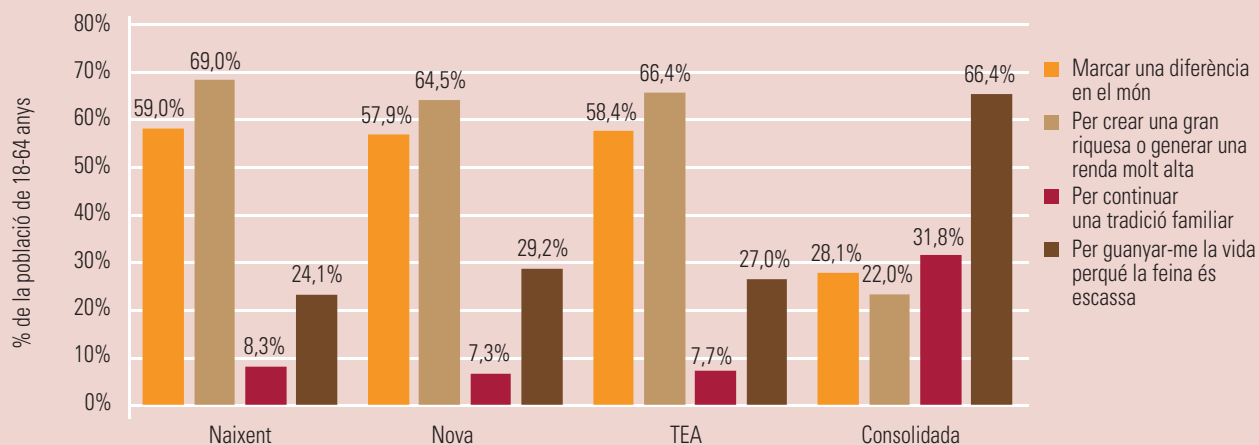
A més de la dimensió actual o real de les empreses de nova creació, el projecte GEM inclou també algunes preguntes sobre la grandària esperada o prevista d'aquí a cinc anys (Gràfic 19). Mentre que des del 2012 al 2017 la mitjana de les empreses sense empleats estava al voltant del 30%, el 2018 passa al 15% i el 2019 al 22%. Pel que fa a les de 6 a 19 llocs de treball, la mitjana de la sèrie històrica 2006-19 és 14% i el valor del 2019 és 20%. Són dades que suposen una millora respecte d'anys anteriors.

Un altre indicador en el qual basem la comparació internacional es refereix a la proporció d'empresaris en fase inicial (TEA) que en els propers cinc anys esperen tenir més de cinc treballadors (Gràfic 20). Aquí, de nou, el creixement que es produeix des del 2016 (11%) fins al 2019 (24%) és excepcional, de manera que queda 5 punts per sobre d'Espanya (19%) i a tan sols 4 punts per sota d'Europa (28%)

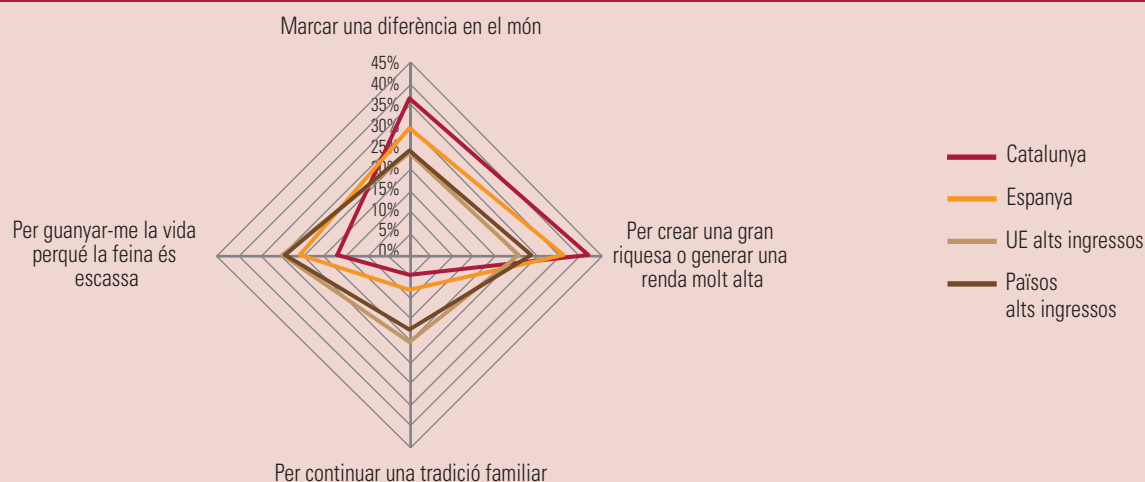
Com a síntesi, el projecte GEM calcula la dimensió mitjana actual i esperada en nombre de treballadors de les empreses catalanes de creació recent. Les bones dades del 2018 es mantenen el 2019. La dimensió mitjana actual continua lleugerament superior a 4 (quan la mitjana del període 2014-17 ha estat de només 2,23) i l'esperada és de 5,58, gairebé un punt percentual per sobre de la mitjana de la sèrie històrica (Gràfic 21).

El percentatge de nous negocis catalans en fase inicial que operen en sectors de nivell tecnològic alt és un 8,5% (Gràfic 22). Destaca l'11,5% de Barcelona, si es compara amb el 7,3% d'Europa o el 6,5% dels països d'alts ingressos. Malgrat aquesta dada positiva quant a nivell tecnològic, en expectatives de creixement d'ocupació (més de 5 empleats d'aquí a cinc anys) i orientació internacional (més del 25% dels clients estrangers), Catalunya és a la franja baixa en la comparació amb els països d'alts ingressos (Gràfic 27). El 2019 la intensitat exportadora mitjana (percentatge mitjà de vendes realitzades a clients estrangers) de Catalunya assoleix el 8% (Gràfic 23), un punt més que a Espanya, però sis punts per sota d'Europa.

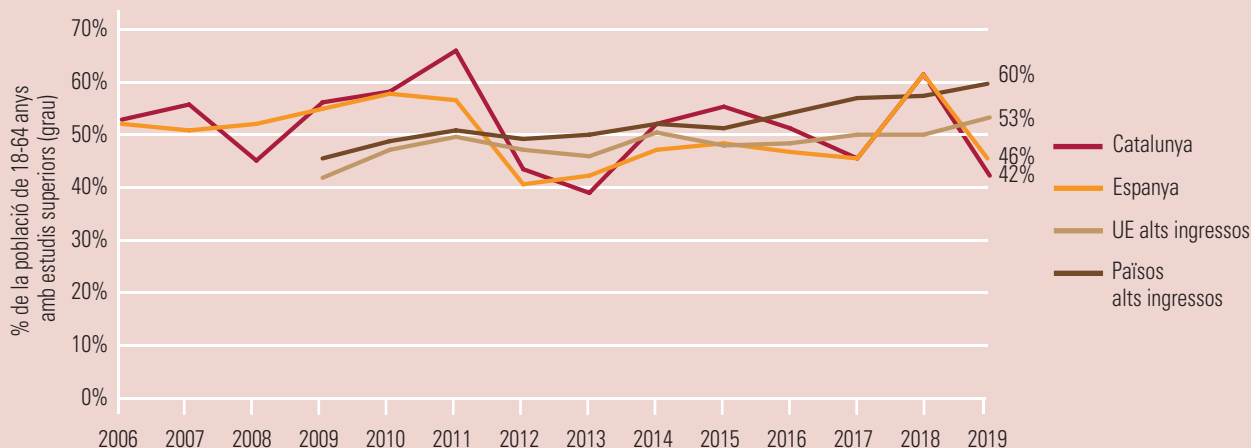
Gràfic 14. El procés emprendedor a Catalunya en el 2019 segons el motiu per emprendre

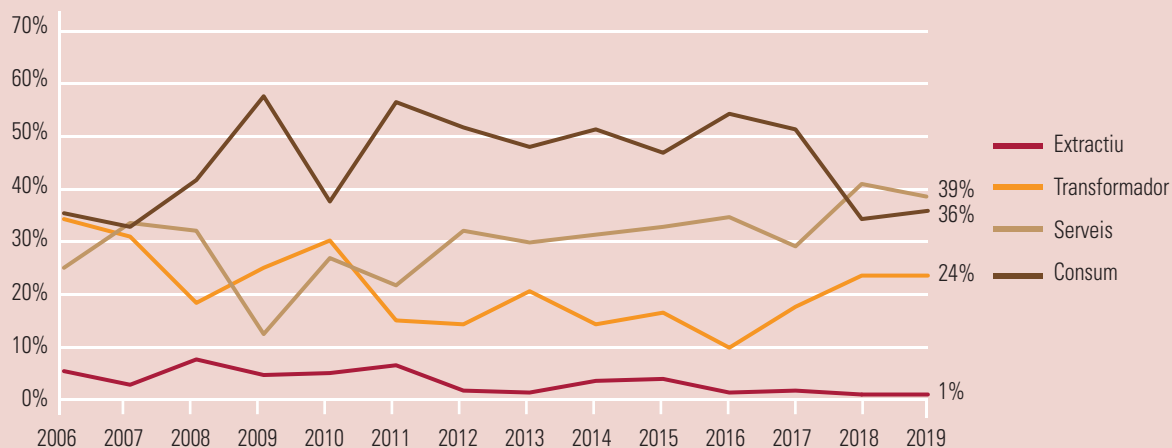
Gràfic 15. Posicionament de Catalunya en comparació amb la mitjana d'Espanya, Europa i Països GEM respecte del motiu per emprendre en emprenedors en fase inicial (TEA)

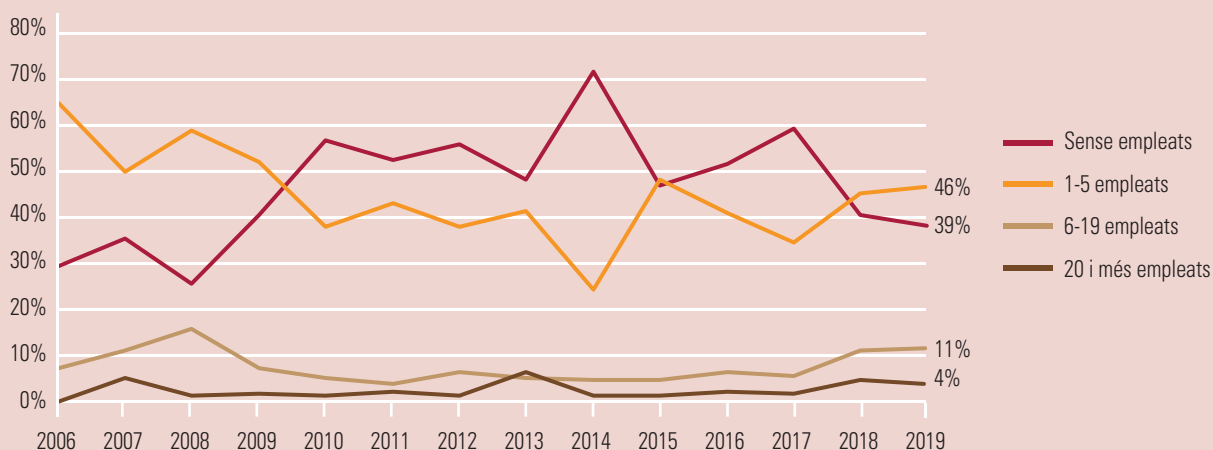
Gràfic 16. Evolució de la proporció d'emprenedors en fase inicial (TEA) amb estudis postsecundaris (grau i postgrau) a Catalunya, Espanya i països d'alts ingressos durant el període 2006-2019

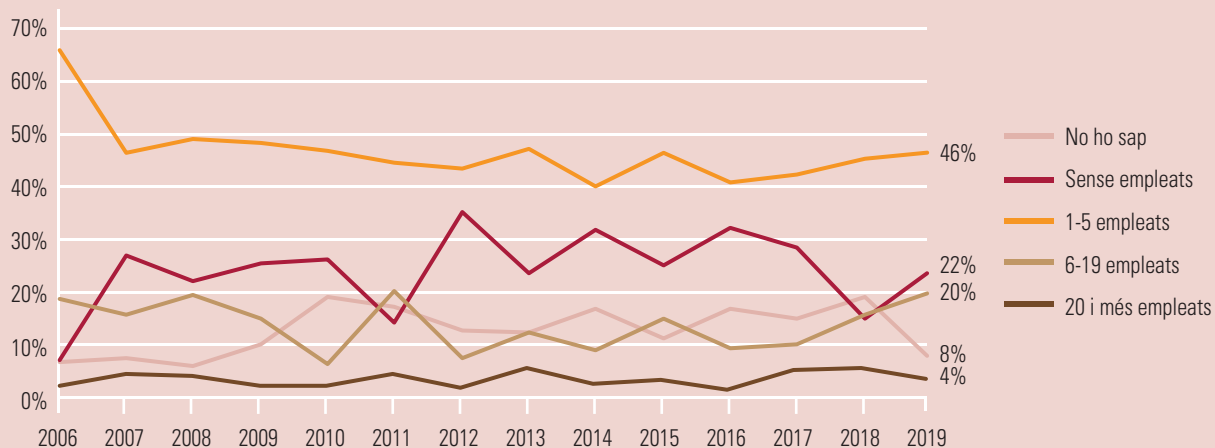
Gràfic 17. Evolució dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya segons el sector d'activitat dels seus projectes de negoci en el període 2006-2019

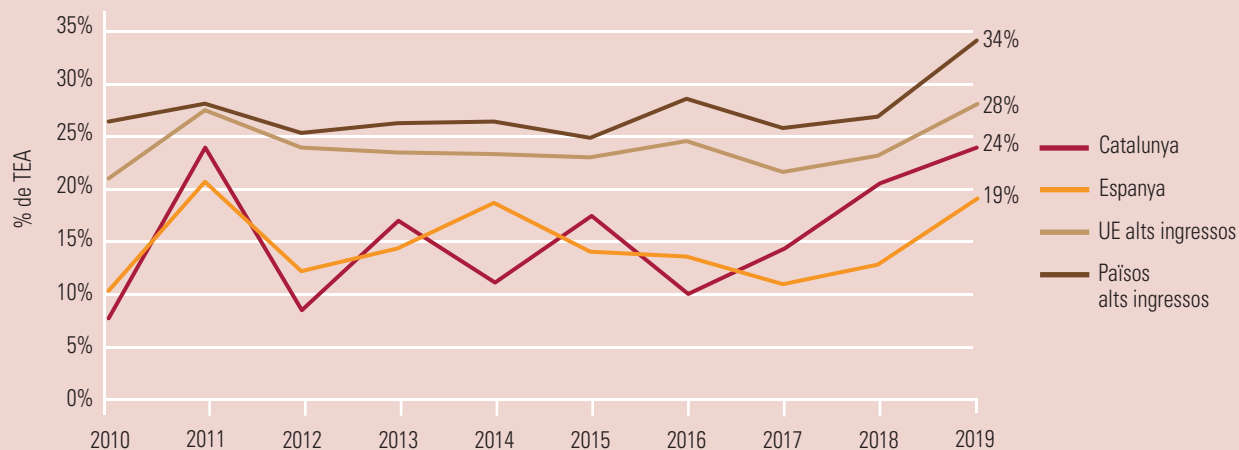
Gràfic 18. Evolució dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya segons la grandària en ocupació dels seus projectes de negoci en el període 2006-2019

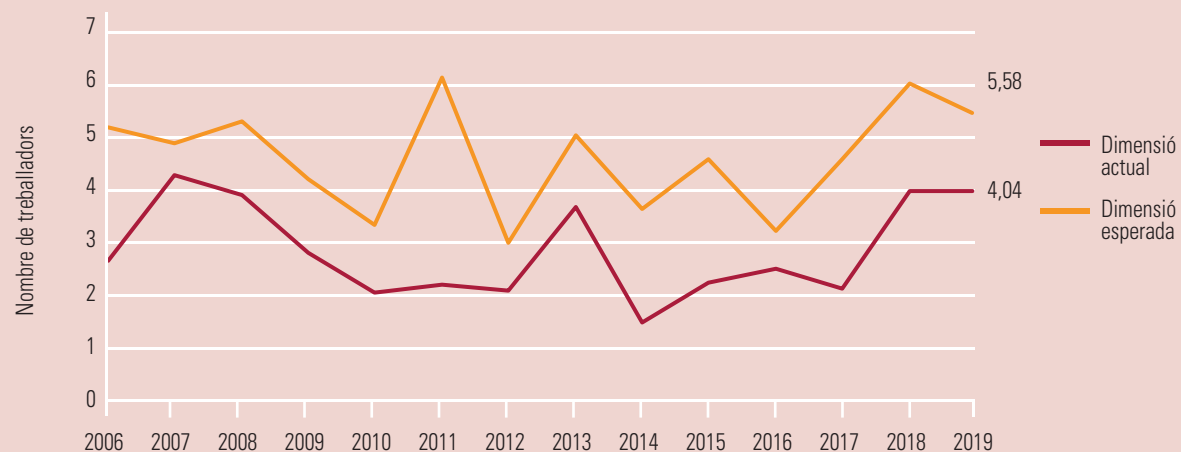
Gràfic 19. Evolució dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya segons la grandària d'ocupació esperada d'aquí a cinc anys en el període 2006-2019

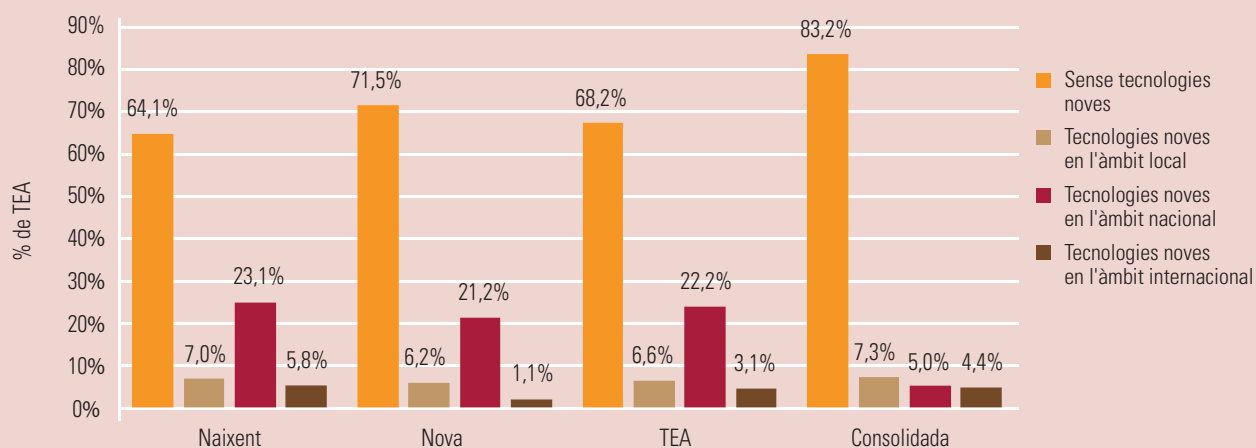
Gràfic 20. Proporció dels emprenedors en fase inicial (TEA) que esperen tenir en cinc anys més de 5 treballadors a Catalunya, a Espanya i en països d'alts ingressos, 2010-2019

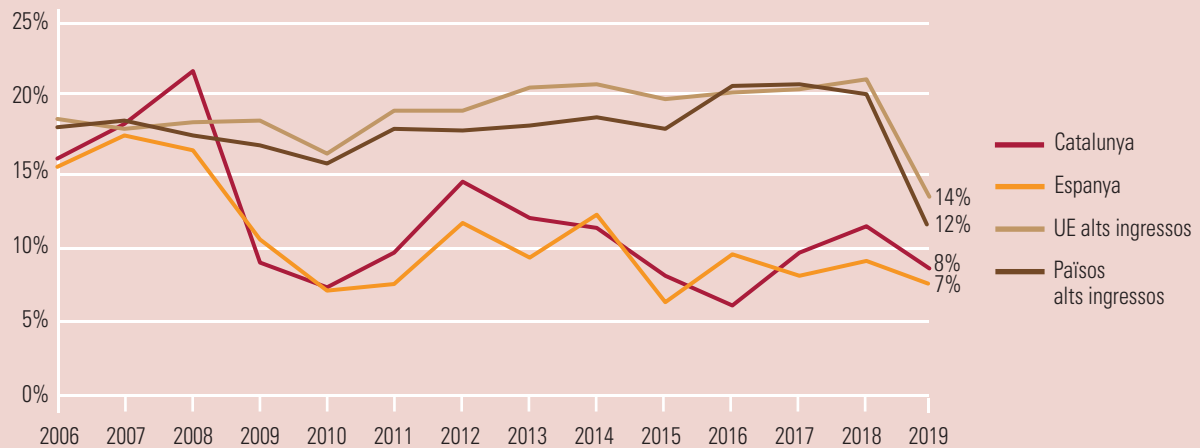
Gràfic 21. Evolució per els emprenedors en fase inicial (TEA) de Catalunya de la dimensió mitjana actual i esperada en cinc anys dels seus projectes empresarials. Període 2006-2019

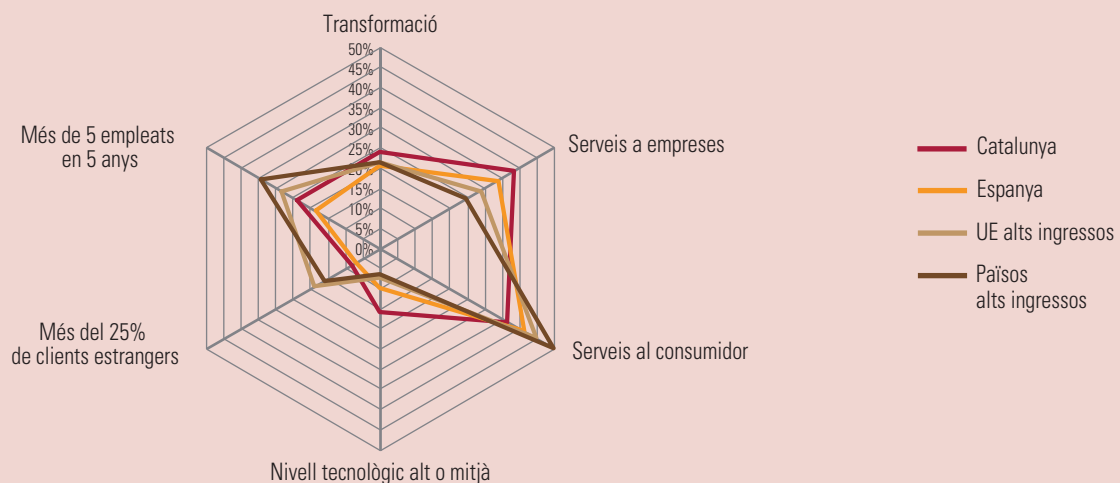
Gràfic 22. El procés emprenedor a Catalunya en el 2019 segons el grau i àmbit de novetat de tecnologies i procediments

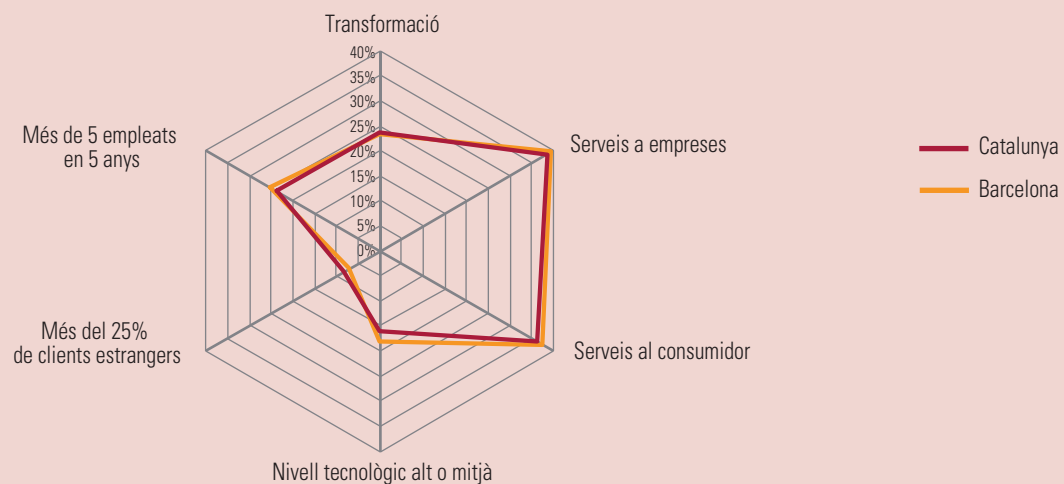
Gràfic 23. Estimació de la intensitat exportadora (en %) dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya, a Espanya i en països d'alts ingressos en el període 2006-2019

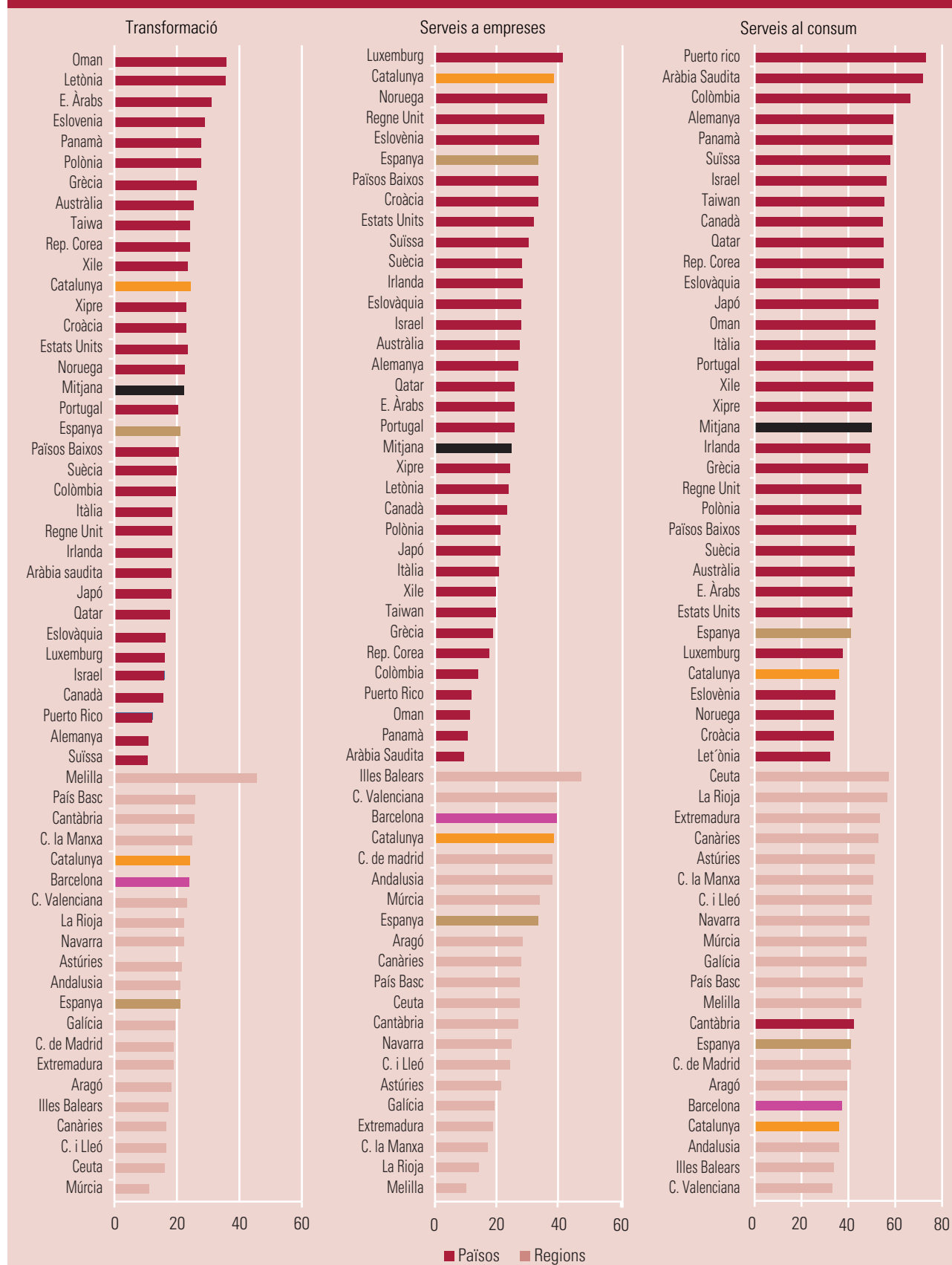
Gràfic 24. Posicionament de Catalunya en comparació de la mitjana d'Espanya, d'Europa i dels països GEM d'alts ingressos respecte de les principals característiques de l'activitat emprenedora en fase inicial (TEA) el 2019

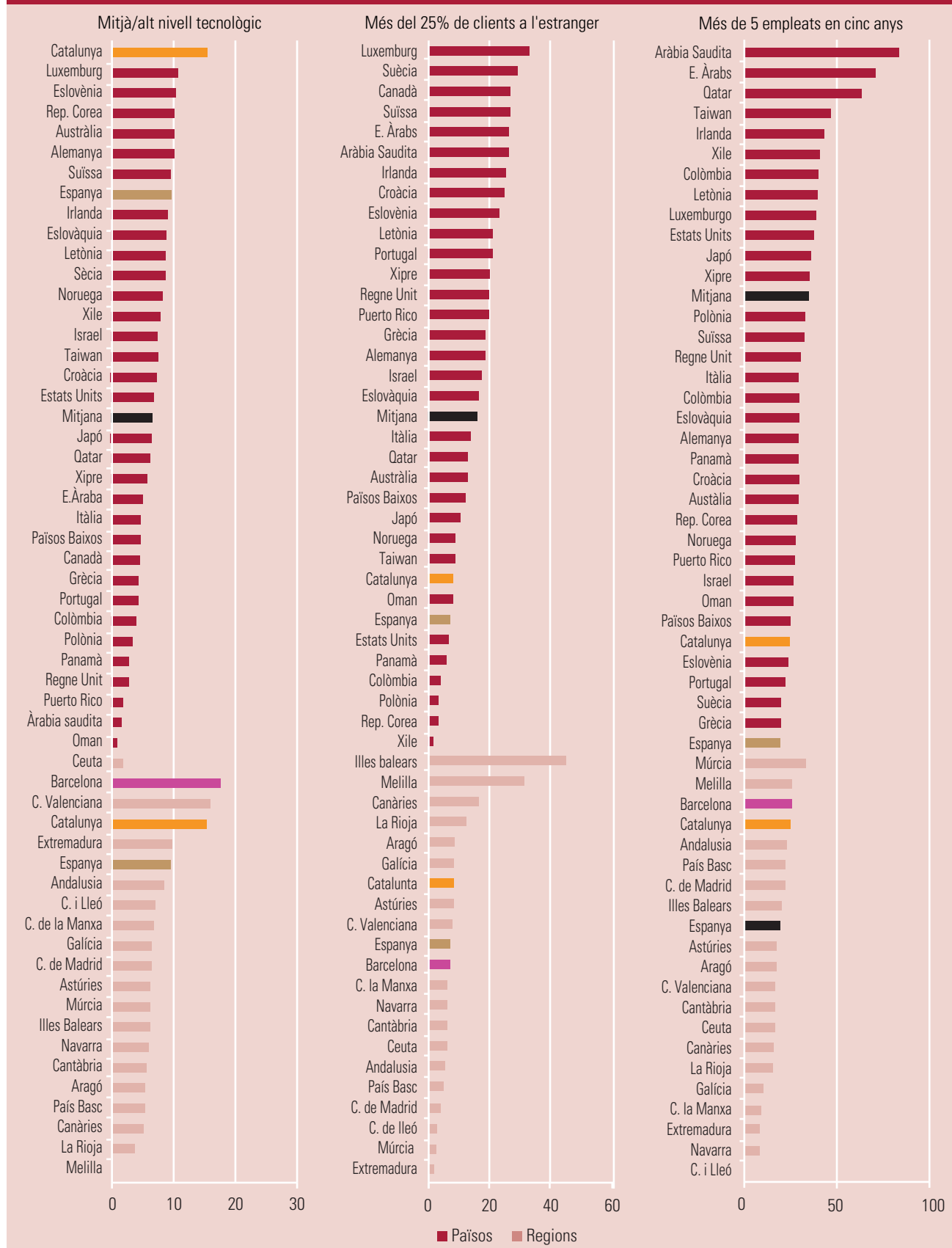
Gràfic 25. Posicionament de Barcelona en comparació de la mitjana de Catalunya respecte de les principals característiques de l'activitat emprenedora en fase inicial (TEA) el 2019

Gràfic 26. Posicionament de Catalunya a nivell internacional (en comparació amb altres economies d'alts ingressos), i respecte de les comunitats autònomes, segons el percentatge d'emprenedors en fase inicial (TEA) amb negocis en els sectors de transformació, serveis orientats a empreses i serveis orientats al consum en el 2019

Gràfic 27. Posicionament de Catalunya a nivell internacional (en comparació amb altres economies d'alts ingressos), i de les comunitats autònomes, segons el percentatge d'emprenedors en fase inicial (TEA) amb negocis que en el 2019 tenien més del 25% dels seus clients a l'exterior i que esperaven tenir més de 5 empleats en cinc anys

5. Perfil de les persones involucrades en el procés emprenedor

Per conèixer amb més detall les persones involucrades en les diverses etapes del procés emprenedor, el projecte GEM proporciona informació sobre l'edat, gènere, nivell de renda i situació laboral prèvia de la població enquestada.

Els resultats a Catalunya indiquen que l'edat mitjana dels emprenedors el 2019 difereix segons la fase del procés en què es troben. Així, la mitjana dels potencials i en fase inicial (TEA) és de 37 i 38 anys, respectivament, mentre que la dels qui es troben en fase consolidada és de 50 anys i la de les persones que van abandonar un negoci en l'últim any és de 49 anys. Aquestes diferències s'expliquen pel fet que els emprenedors consolidats i els que abandonen fa més temps que estan involucrats en el seu projecte empresarial. Els resultats a la província de Barcelona són similars als del conjunt de Catalunya. En analitzar els resultats per grups d'edats, es corrobora que tant a Barcelona com a Catalunya les persones joves estan més concentrades en les fases inicials del procés emprenedor, mentre que les persones de més edat dominen en fases més avançades.

Quant a la propensió a emprendre per segments d'edat (Gràfic 28), el grup de 25-34 anys manté la tendència creixent de l'any anterior i assoleix una TEA del 14%. El tram d'edat de 35-44 anys també creix i se situa en l'11%. En canvi, els altres tres grups d'edats presenten una TEA clarament inferior (entre el 3% i el 6%). Si classifiquem els emprenedors en dos grans grups d'edats (18-34 i 35-64 anys) es confirma l'augment de la TEA dels emprenedors catalans joves el 2019: passa del 8,0% el 2018 a l'11,1% (Gràfic 29). En el grup de madurs la TEA cau un punt percentual i es queda en el 7,2%. A Espanya la TEA dels madurs també descendeix (del 6,6% al 5,7%), mentre que en el col·lectiu de joves augmenta poc més d'un punt (del 6,0% al 7,2%). Si comparem aquests resultats amb els dels països d'alts ingressos, veiem que encara hi ha molt de marge de millora, ja que les mitjanes a la UE i en el món assoleixen valors del 14,3% i el 12,6%, respectivament.

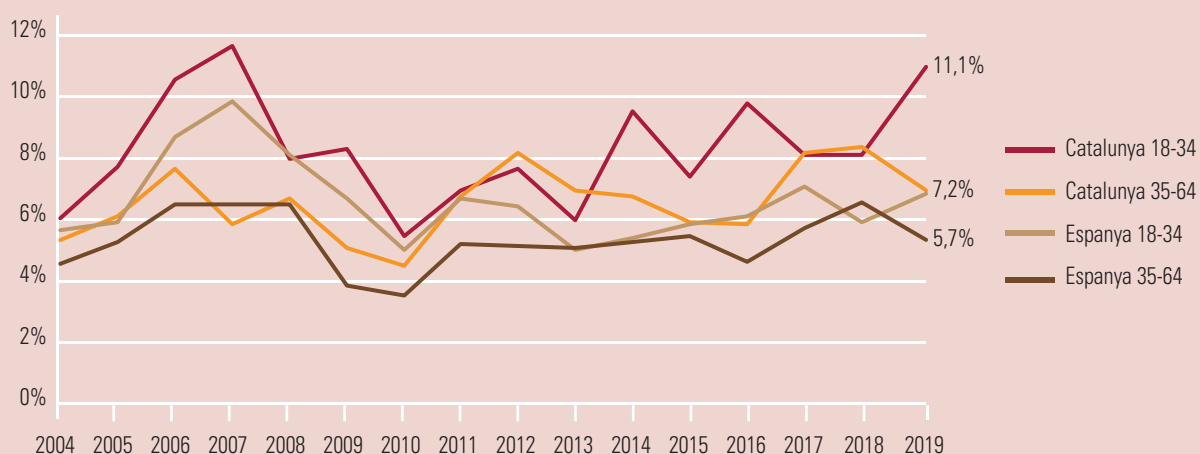
Passant als resultats del 2019 segons el gènere, s'obté que el percentatge d'homes emprenedors és més elevat que el de les dones emprenedores en totes les fases del procés. Ara bé, en el cas dels emprenedors potencials pràcticament hi ha paritat (les dones són el 49% enfront del 51% dels homes) i en el grup dels nous la diferència és mínima (48% de dones i 52% d'homes). En canvi, hi ha percentatges més amplis en els que estan en fase naixent i consolidada, així com en els abandonaments. A la demarcació de Barcelona els resultats són similars, si bé hi ha un percentatge lleugerament superior d'emprenedores noves (52% de dones enfront de 48% d'homes).

Respecte de l'índex TEA per gènere, els resultats a Catalunya mostren que el 2019 la TEA dels homes està en el 9,3% i la de les dones en el 7,3%. Aquesta diferència s'ha ampliat 1,1 punts percentuals el 2019 respecte del 2018. Ara bé, la TEA femenina havia estat gairebé sis punts percentuals per sota de la masculina el 2012 i des del 2013 ha mantingut una tendència creixent, excepte en aquest últim any. A Espanya la TEA de dones i homes és similar, atès que la primera està en el 6,0% i la segona en el 6,3%. Als països de la UE d'alts ingressos, la TEA femenina està en el 7,4%. Als països d'alts ingressos creix molt el 2019 i puja fins al 10,2%, gairebé tres punts percentuals per sobre de la TEA femenina catalana i europea, així com una mica més de quatre punts per sobre de la d'Espanya. El valor de la TEA femenina a Barcelona és del 6,7% (Gràfic 30).

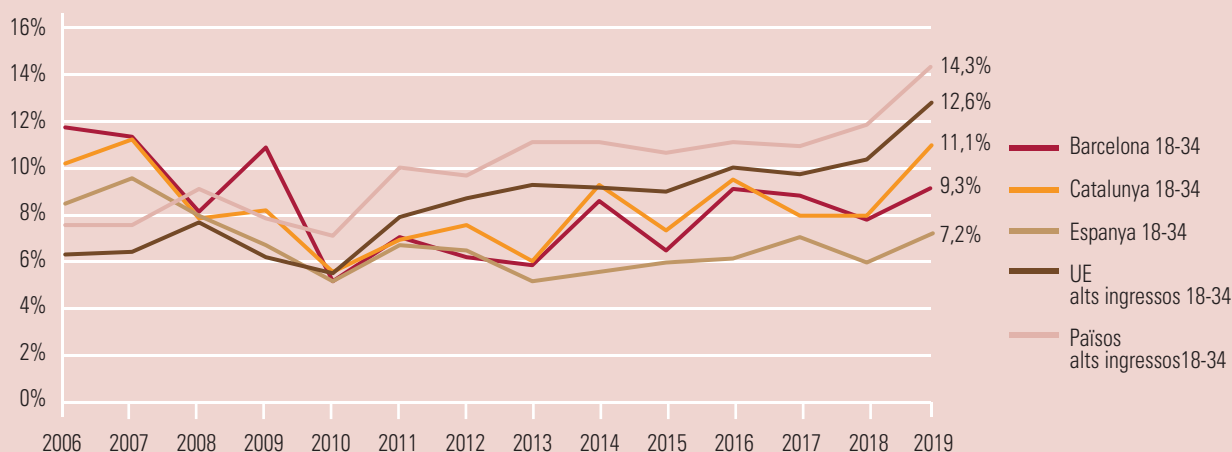
Els resultats tenint en compte el nivell de renda dels emprenedors mostren que el 2019 la TEA del tram superior de renda (més de 30.000 €) ha baixat gairebé set punts i se situa en el 15,3%. Tanmateix, aquest percentatge està per sobre de la TEA dels altres dos terços: la del terç inferior (0-20.000 €) creix i se situa en el 6,7% i la del terç mitjà (20.000-30.000 €) es manté estable en el 5,6%. En funció dels col·lectius emprenedors, els resultats tant a Catalunya com a Barcelona l'any 2019 mostren una distribució força equilibrada entre els diversos trams de renda. Cal destacar que en el grup dels emprenedors naixents hi predominen els que tenen entre 40.001 i 60.000 € de renda.

Finalment, atesa la situació laboral prèvia, la gran majoria de les persones emprenedores prové d'una feina a temps complet o parcial. A més, la TEA dels que anteriorment eren empleats a temps complet o parcial és del 10,4%, mentre que la dels prèviament desocupats se situa en el 4,6%. La TEA dels estudiants o jubilats és del 2,3%.

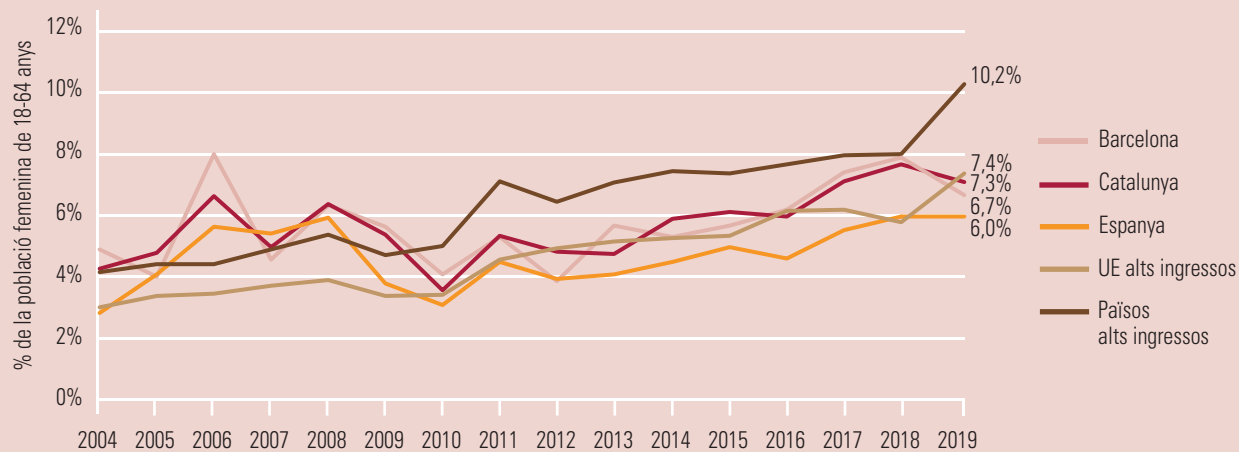
Gràfic 28. Evolució de l'índex TEA per edat (18-34 anys i 35-64) a Catalunya i Espanya en el període 2004-2019

Gràfic 29. Evolució de l'índex TEA de joves (18-34 anys) a Catalunya, Espanya, Europa i països d'alts ingressos en el període 2006-2019

Gràfic 30. Evolució de l'índex TEA femení a Barcelona, Catalunya, Espanya, Europa i països d'alts ingressos en el període 2004-2019

6. Entorn emprendedor

La valoració global de les condicions de l'entorn per emprendre a Catalunya (59,9 punts) ha millorat respecte dels dos anys anterior, i se situa per sobre de la mitjana europea (56,2).

Les cinc condicions de l'entorn amb millors puntuacions i que aproven amb valoracions superiors a 5 són: existència i accés a infraestructura física i de serveis (6,79; programes públics (5,85); existència i accés a infraestructura comercial i professional (5,54); normes socials i culturals (5,45), i educació i formació emprendedora en l'etapa postescolar (5,08). Mentre que les que han rebut una puntuació menor són: dinàmica del mercat intern (4,00); polítiques públiques associades amb impostos, regulacions i burocràcia (4,12), i educació i formació emprendedora en l'etapa escolar (4,22).

Respecte d'Europa, només en un dels factors Catalunya és inferior: dinàmica del mercat intern (-1,07), que també l'any anterior havia estat el que havia obtingut una major diferència negativa. En els altres onze Catalunya obté valors superiors, i hi destaquen els mateixos que l'any passat: programes públics (+1,01), educació i formació emprendedora en l'etapa escolar (+0,96), i normes socials i culturals (+0,81).

En l'enquesta als experts també hi ha una sèrie de preguntes obertes en les quals cadascun d'ells pot esmentar fins a 3 temes que consideri que poden ser obstacles a l'activitat emprendedora, suports a aquesta i, finalment, les recomanacions per a la millora del context per emprendre a Catalunya.

Els tres principals obstacles assenyalats a Catalunya el 2019 són: suport financer (66%), polítiques públiques (37%) i educació i formació emprendedora (37%).

Per quart any consecutiu els programes públics han estat el factor de suport amb una valoració superior (77%), que s'ha disparat respecte del 2018 (68%) i del 2017 (38%) i que és molt superior a la d'Espanya (39%) i Europa (33%). El segueixen: estat del mercat laboral (26%), educació i formació (26%), suport financer (23%) i internacionalització (20%).

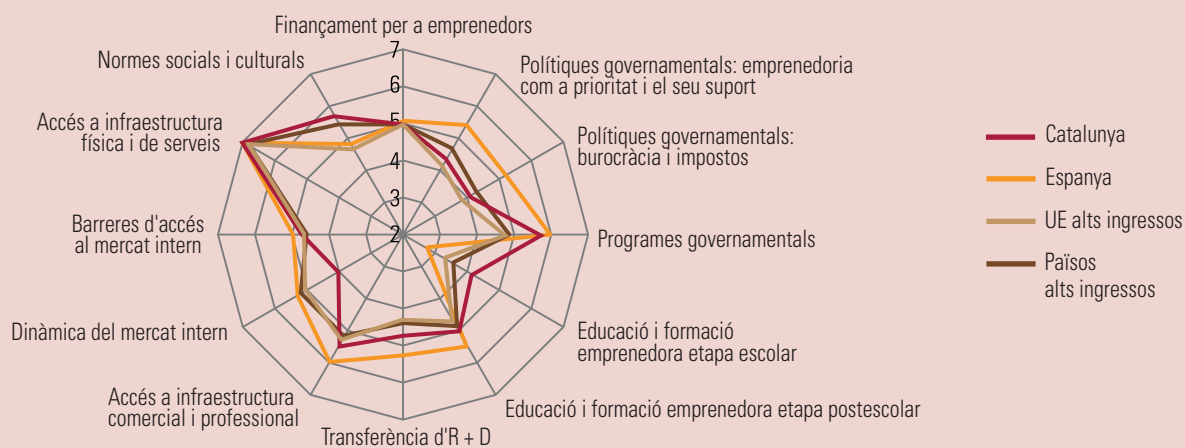
Novament, el principal factor impulsor de l'activitat emprendedora esmentat pels experts és la consolidació d'un potent ecosistema emprendedor al voltant de Barcelona, d'un dels millors *hubs* tecnològics a nivell europeu, que possibilita la creació de *start-ups*, i l'atracció de talent i de centres tecnològics i d'innovació de grans multinacionals. Es remarca l'impacte, a nivell d'internacionalització i d'aportació de valor a l'ecosistema de *start-ups*, del Mobile World Congress des del 2006, encara que l'edició del 2020 s'hagi hagut de suspendre. Així com del Mobile World Capital Barcelona, que va fundar 4YFN (4 Years from now) el 2014, i que ha reorientat la seva activitat en quatre àrees, destacant The Collider. Precisament l'objectiu d'aquest és millorar la transferència d'R+D, esmentada en sisè lloc com a suport.

Pel que fa a les recomanacions per millorar les condicions de l'entorn de l'activitat emprendedora, les quatre principals són les mateixes que els últims anys: programes d'institucions públiques (50%), suport financer (44%), polítiques públiques (41%) i educació i formació (41%). Coincideixen, tot i que amb diferent intensitat, amb les d'Europa: polítiques públiques (58%), educació i formació (44%), suport financer (28%) i programes públics (22%). Així com amb les tres primeres d'Espanya: polítiques públiques (61%), suport financer (54%) i educació i formació (46%).

I, com tots els anys, acabem remarcant la necessitat de potenciar la qualitat de les iniciatives emprendedores i la grandària de les empreses, claus per a la regeneració del teixit empresarial i la millora de la productivitat. Pel que fa a la qualitat, és fonamental que l'emprenedor estigui capacitat, que la motivació sigui per oportunitat i que hi hagi disponibilitat de capital, especialment capital llavor. Pel que fa a la grandària, entre altres recomanacions, cal fomentar l'*emprenedoria corporativa* (*corporate venturing*) com a mecanisme de creixement orgànic

i rejoeniment de les empreses consolidades catalanes, que generin sinergies en l'ecosistema emprendedor; així com el finançament.

Gràfic 31. Valoració mitjana dels experts sobre les condicions de l'entorn per emprendre a Catalunya, Espanya, Europa i països GEM d'alts ingressos 2019

7. Annexos: quadre de comandament integral

Taula 1. Quadre de Comandament Integral GEM Catalunya 2019

Percepcions de la població de 18-64 anys entrevistada sobre els valors, les actituds, les habilitats, experiències i intencions emprenedores	2018	2019	Variació punts
Percep models de referència (coneix emprenedors)	34,2%	39,1%	4,9
Percep oportunitats per emprendre en els propers sis mesos	32,2%	38,1%	5,9
Reconeix en si mateix habilitats i coneixements requerits per emprendre	53,6%	52,4%	-1,2
La por al fracàs és un obstacle per emprendre	39,6%	52,1%	12,5
Considera que la majoria de la població preferiria tenir el mateix nivell de vida	71,7%	69,8%	-1,9
Ha manifestat la seva intenció d'emprendre en els propers tres anys	7,5%	7,7%	0,2
Ha abandonat una activitat per tancar-la o traspasar-la	1,7%	1,7%	0,0
Ha actuat com a inversor informal o com a business angels	4,1%	3,5%	-0,6
TEA: Percentatge de la població de 18-64 anys involucrada en iniciatives emprenedores d'una antiguitat entre 0 i 3,5 anys	2018	2019	Variació
TEA Total (naixents + nous)	8,1%	8,3%	0,2
TEA Emprenedors naixents	4,2%	3,6%	-0,6
TEA Emprenedors nous	3,9%	4,7%	0,8
TEA Femenina (sobre total de població femenina de 18-64 anys)	7,7%	7,3%	-0,4
TEA Masculina (sobre total de població masculina de 18-64 anys)	8,6%	9,3%	0,7
Distribució de la TEA, presa com a 100%	2018	2019	Variació
TEA per marcar una diferència en el món		58,4%	
TEA per crear una gran riquesa o generar una renda molt alta		66,4%	
TEA per continuar una tradició familiar		7,7%	
TEA per guanyar-me la vida perquè la feina és escassa (costa aconseguir una ocupació)		27,0%	
TEA del sector extractiu o primari	1,2%	5,1%	3,9
TEA del sector transformador	23,5%	31,2%	7,7
TEA del sector de serveis a empreses	40,9%	33,3%	-7,6
TEA del sector orientat al consum	34,3%	30,5%	-3,8
TEA sense empleats	40,1%	38,6%	-1,5
TEA d'1-5 empleats	44,5%	46,3%	1,8
TEA de 6-19 empleats	10,9%	10,7%	-0,2
TEA de 20 i més empleats	4,6%	4,3%	-0,3
TEA iniciatives amb baix nivell tecnològic		84,1%	
TEA iniciatives amb mitjà nivell tecnològic		7,4%	
TEA iniciatives amb alt nivell tecnològic		8,5%	
TEA iniciatives que exporten més del 25%	13,1%	8,3%	-4,8
TEA iniciatives amb expectativa de més 5 empleats en 5 anys	21,1%	23,9%	2,8
EEA: Percentatge de la població de 18-64 anys que va desenvolupar/liderar iniciatives intraemprenedoras en els últims 3 anys	2018	2019	Variació
EEA	1,7%	2,0%	0,3
Valoració dels experts sobre les condicions de l'ecosistema emprenedor espanyol (Escala Likert: 1 a 9)	2018	2019	Variació
Finançament per a emprenedors	4,1	4,9	0,8
Polítiques governamentals: emprenedoria com a prioritat i el seu suport	4,1	4,5	0,4
Polítiques governamentals: burocràcia i impostos	3,8	4,1	0,3
Programes governamentals	5,5	5,8	0,3
Educació i formació emprenedora etapa escolar	4,2	4,2	0
Educació i formació emprenedora etapa postescolar	5,3	5,1	-0,2
Transferència d'R + D	4,0	4,7	0,7
Existència i accés a infraestructura comercial i professional	5,2	5,5	0,3
Dinàmica del mercat intern	3,9	4,0	0,1
Barreres d'accés al mercat intern	4,4	4,7	0,3
Existència i accés a infraestructura física i de serveis	6,5	6,8	0,3
Normes socials i culturals	5,6	5,4	-0,2

Taula 2. Quadre de Comandament Integral GEM Barcelona 2019

Percepcions de la població de 18-64 anys entrevistada sobre els valors, les actituds, les habilitats, experiències i intencions emprenedores	2018	2019	Variació punts
Percep models de referència (coneix emprenedors)	34,0%	37,4%	3,4
Percep oportunitats per emprendre en els propers sis mesos	32,7%	38,2%	5,5
Reconeix en si mateix habilitats i coneixements requerits per emprendre	52,6%	50,9%	-1,7
La por al fracàs és un obstacle per emprendre	39,5%	53,2%	13,7
Considera que la majoria de la població preferiria tenir el mateix nivell de vida	71,6%	68,7%	-2,9
Ha manifestat la seva intenció d'emprendre en els propers tres anys	7,1%	8,0%	0,9
Ha abandonat una activitat per tancar-la o traspasar-la	1,7%	1,6%	-0,1
Ha actuat com a inversor informal o com a business angels	3,7%	3,4%	3,4
TEA: Percentatge de la població de 18-64 anys involucrada en iniciatives emprenedores d'una anti- guitat entre 0 i 3,5 anys	2018	2019	Variació
TEA Total (naixents + nous)	8,6%	7,1%	-1,5
TEA Emprenedors naixents	4,3%	3,5%	-0,8
TEA Emprenedors nous	4,3%	3,6%	-0,7
TEA Femenina (sobre total de població femenina de 18-64 anys)	7,9%	6,7%	-1,2
TEA Masculina (sobre total de població masculina de 18-64 anys)	9,4%	7,6%	-1,8
Distribució de la TEA, presa com a 100%	2018	2019	Variació
TEA per marcar una diferència en el món		56,2%	
TEA per crear una gran riquesa o generar una renda molt alta		67,8%	
TEA per continuar una tradició familiar		7,5%	
TEA per guanyar-me la vida perquè la feina és escassa (costa aconseguir una ocupació)		32,1%	
TEA del sector extractiu o primari	0,8%	1,0%	0,2
TEA del sector transformador	26,1%	34,0%	7,9
TEA del sector de serveis a empreses	40,9%	36,9%	-4,0
TEA del sector orientat al consum	32,2%	28,2%	-4,0
TEA sense empleats	41,3%	44,0%	2,7
TEA d'1-5 empleats	45,2%	38,5%	-6,7
TEA de 6-19 empleats	9,3%	11,6%	2,3
TEA de 20 i més empleats	4,3%	5,8%	1,5
TEA iniciatives amb baix nivell tecnològic		81,7%	
TEA iniciatives amb mitjà nivell tecnològic		6,8%	
TEA iniciatives amb alt nivell tecnològic		11,5%	
TEA iniciatives que exporten més del 25%	13,3%	7,1%	-6,2
TEA iniciatives amb expectativa de més 5 empleats en 5 anys	19,8%	25,2%	5,4

